

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA XI

Broj 122

TUZLA, SRPANJ 2003.

Cijena 1 KM, 4 Kn

TUZLANSKO JEZERO U NOĆI

Povijest nekih bivših i komunističkih država pokazala je da su pretjerani anacionalisti jednako opasni kao i pretjerani nacionalisti!

Pri kraju je i mjesec srpanj. Što se tiče nas koji sudjelujemo u pripremi Hrvatskoga glasnika svi smo začuđeni kako brzo prolaze mjeseci i dani, kako je kratko vrijeme između dva broja našega lista. Budući da u Hrvatskome glasniku nema niti jednog profesionalca, uvijek se, pred izlazak novoga broja, osjeća neka napetost i žurba. Nije lako raditi posao koji zahtijeva potpuni angažman od ljudi koji u njemu sudjeluju, a prvenstveno se bave sasvim drugim poslom. Mnogi to, nažalost, ne razumiju, pa znaju prigovarati i čitati nam lekcije kako bi trebalo, ovako ili onako o nečemu pisati, ili nečemu pokloniti više pažnje.

Međutim, i pored svih poteškoća, iza Hrvatskoga glasnika, u užoj i široj javnosti, stoje pozitivne kritike i mišljenja koja su izrekli i izriču kompetentni ljudi iz svih dobronamjernih sredina, građana i naroda. Stoga nas je pomalo iznenadila oštra kritika koja je, na adresu Glasnika, došla od glavnoga urednika "Fronta slobode", jednoga od većinskih dioničara i vlasnika toga lista, (kao i nekretnina), g. Sinana Alića. Sve izgleda kao da nam se sukobljavaju neki zakulisni interesi!

Što reći na ono što je napisano u tom listu pod nadnaslovom: Polemički poligon

Otvoreno pismo Petru Matanoviću, 25. srpnja/jula ove godine.

Prvo, moram priznati da nisam očekivao ovakav način govora i razgovora, makar da zamjeram i sebi zbog određene intonacije mog teksta u prethodnome Hrvatskom glasniku koja je mogla izazvati neočekivano oštar odgovor g. Alića, *neočekivan žestinom i neodmjerenošću*. Postavljam si pitanje: S kime sam se upustio u dijalog ili polemiku? Pa to je onaj "Front slobode", poslije čijeg bi (ovakva) pisanja, samo prije petnaestak godina, stigao do zatvora, ili, u najmanju ruku, do teškoga udbaškog progona. Koliko je samo zla ovaj list, upravo sličnim interpretacijama, koje su činili njegovi bivši protagonisti i vlasnici, opravdavao ili inaugurirao(?), boreći se za neku socijalističku frontovsku slobodu?

Drugo, i ovdje se obistinila ona temeljna teza u teoriji spoznaje, da sve što se spoznaje, spoznaje se na način onoga tko spoznaje (Omne quod recipitur, per modum recipientis recipitur!).

Koliko je tu uvredljivih tvrdnji i insinucija na račun Hrvatskoga glasnika i mene kao osobe, koje ne mogu biti u vezi s mojim (isto tako i Glasnika) temeljnim građanskim i ljudskim opredjeljenjem (zar treba u to nekoga

uvjeravati, nakon svega što sam, u ovom teškom i sudbonosnom vremenu, za ovaj grad i narode u njemu činio i učinio)?

Gospodin Alić je pokušao u prepoznatljivoj soc-komunističkoj maniri, s nekoliko omalovažavajućih, termina i tvrdnji diskvalificirati moju ličnost i kompetenciju u tzv. svjetovnoj problematici, nazivajući me pogrdno "vrlim, revnosnim, poznatim slugom Božjim" da ne kažem zlonamjernim slijepcem koji ne vidi tko su krivci za sve veće odseljavanje Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Aferim!

Vidim da je polemičar alergičan na svaki identitet, na svako spominjanje nacije! A ja sam opet uvjeren, sviđalo se to nama ili ne sviđalo, da se bez i tih odrednica i vrlo jasnih i ravnopravnih pozicija svih nacija, na svim razinama političke i državne uprave, ova država ne može održati, barem u ovoj fazi. I u tome je, tako mi se bar čini, sav nesporazum!

Imam i određeno razumijevanje za gospodina Alića i za njegovo reagiranje na ovaj način. Naime, ako je vjerovati pričama (ili zlim jezicima!), čuo sam da je gospodin Alić nekoliko puta mijenjao naciju i da se na zadnjem popisu stanovništva pisao kao Japanac! Iz toga se može zaključiti da se radi o određenoj društvenoj patologiji i da, u ovakvim slučajevima, ne treba ulaziti u razgovore iz domena ovakve problematike. *Povijest nekih bivših, socijalističkih i komunističkih država pokazala je da su pretjerani antinacionalisti jednako opasni kao i pretjerani nacionalisti!*

Gospodin Alić me poučava da "na izbore nigdje u svijetu ne izlaze narodi" što ja, kako on misli, priželjkujem, nego "političke stranke". Hvala mu na pouci, makar da se čudim da me smatra tako neupućenim!

Nakon svega, mislim da sam pogriješio što sam uopće reagirao na tekst, kako rekoh, takvoga skarednoga naslova (vidi značenje riječi "bordel" u rječniku stranih riječi!), i iz novina koje u svome imenu podrazumijevaju borbu onim sredstvima protiv kojih sam, po svojoj vokaciji, cijeli život opredijelio! Sloboda je nešto do čega ja želim dolaziti i dolazim izvan fronte, drugim sredstvima.

Glasnik ima za cilj biti, prvenstveno, list za kulturu i društvena pitanja, sredstvo za izgradnju boljega društva i boljih odnosa među ljudima, ma kako se oni zvali. Međutim, ponekad se napiše nešto što može izazvati polemičnu reakciju, a ponekad je u pitanju interpretacija, (kao, čini mi se, u ovome nesporazumu!). Nitko nije nepogrešiv! Ali, ni u kojem slučaju, ne mogu nam se pripisivati loše namjere i priče o našoj želji da bilo što činimo na štetu naše domovine Bosne i Hercegovine, i njezinih naroda. To sa indignacijom odbacujemo!

Na kraju još jednom želim podcrtati: Niti sam vrlim, ni revnosni, niti poznati sluga Božji (gosp. Alić piše malim početnim slovom ime Uzvišenoga, *sluga božji*!), jer sluga Božji u semantici kojom se moje zvanje i položaj imenuju ima jedno drugo, sasvim drugo značenje. Kao što su i mnoga druga značenja, u spomenutom tekstu, krivo i političantski protumačena!

Ceterum censeo: Nema pametna i dobronamjerna čovjeka u BiH, pa i šire, koji ne misli da se mora i treba poboljšati Ustav ove države, a s njim i Izborni zakon!

P. Matanović

MINISTAR PRAVOSUĐA (PRAVDE) U VLADI TUZLANSKOGA KANTONA/ŽUPANIJE

RADO PEJIĆ

"Hrvati u Tuzlanskome kantonu su došli u takvu situaciju da će o nama uvijek odlučivati neko drugo biračko tijelo, a ne mi sami!"

Rado Pejić je ministar pravosuđa (ministar pravde) u Vladi Tuzlanskoga kantona. Član je HDZ, a ministar nije postao na uobičajen način, budući da njegova stranka nije izbornim uspjehom dobila ministarsko mjesto. Bilo je, u vezi s tim, nekih nespretnosti od strane njegovih stranačkih kolega koje su na trenutke ostavljale dojam da nisu slučajne, ali to je tema neke druge priče. Rado Pejić nije intrigant i nema u njemu ni sjenke prigovora ili zamjerki za ljude iz političkoga kruga kojemu pripada. Čak i kada je diktafon isključen trač je bio bezazlen i sve o čemu smo porazgovarali "za u četiri oka", zapravo bi moglo biti objavljeno. Mladolik i zgodan čovjek koji je već oženio sina, živi zdravim, sređenim obiteljskim životom u obližnjem tuzlanskom selu Breze, župa Morančani, o kojemu govori s oduševljenjem. Član je Upravnoga odbora Društva Hrvatski dom u Tuzli, nevladine organizacije koju su njegove kolege iz stranke uglavnom izbjegavale, osim kada bi ih hrvatski konzuli, u posebnim prigodama nevoljko privodili. Činjenica da g. Pejić veoma aktivno, bez naknade i prisile, sudjeluje u radu, nekim hrvatskim političarima nesimpatičnoga Hrvatskoga doma, još nešto govori o njemu - Čovjek misli svojom glavom!

VIŠE IGARA, MANJE KRUHA

HG - Breze su selo nadomak Tuzle. Tuzla je grad vaše mladosti, za nju ste vezali cijeli svoj život. Kako doživljavate Tuzlu danas, u poređenju s Tuzlom koju nosite u svojim uspomena?

Pejić - Od svoga rođenja nisam mijenjao adresu. Smatram to stanovitom prednošću koju s ponosom ističem. U Tuzli sam proživio cijeli život, a nisam je napuštao ni za vrijeme rata.

Prije rata Tuzla je bila demokratski grad u kojem su sukladno živjeli ljudi različitih nacionalnosti, svjetonazora i uvjerenja. Njegov politički život nije se razlikovao od načina življenja u drugim jugoslavenskim gradovima, ali je uvijek Tuzla posebno naglašavana kao slobodarski grad i bila otvorenija sredina u odnosu na mnoge druge, čak i urbanije sredine. Rat je donio očekivane promjene. Demografska struktura Tuzle se promijenila. Mnogi su napustili ovaj grad, došli su novi ljudi. U odnosu na druge bosanskohercegovačke prostore, imali smo sreću da za vrijeme rata ovdje nije bilo međunacionalnih sukoba, ali promjene koje je donio rat nisu samo demografske, nego i kulturološke, ekonomske, općenito socijalne. Povjerenje među ljudima je poljuljano i valja ga ponovno izgrađivati i uspostavljati, prihvaćati ljude koji su došli u Tuzlu. Treba ispoštovati njihov izbor Tuzle kao mjesta za svoje novo prebivalište. Mi, autohtoni stanovnici, starijedioci, trebamo se, s jedne strane, usklađivati s novim ambijentom, a s druge, zadržati prepoznatljive odrednice koje smo stoljećima imali kao pripadnici naroda ili pojedinih kulturoloških skupina.

HG - Niste ništa posebno rekli o kvaliteti života u Tuzli prije i poslije prvih demokratskih izbora. Koliko se "slobodarska Tuzla" promijenila na početku devedesetih godina prošloga stoljeća?

Pejić - Kad su u pitanju demokratska kretanja poslije prvih višestranačkih izbora pozitivnih pomaka je bilo sa aspekta slobode izražavanja, okupljanja, udruživanja. Ispoštovana su sva načela demokracije, ali danas imamo više igara nego kruha. Do devedesete smo imali više kruha, manje igara. Danas nam je gospodarstvo u lošoj situaciji, privreda stoji, dio radničkoga tuzlanskog stanovništva živi izuzetno loše, a srednji socijalni sloj je raslojen i njegov veći dio vratio se korak unazad.

HG - Od devedesetih godina ministarska lepeza u Vladi TK se, u raznim kvalitetama, demokratski mijenjala. Vi ste ministar u aktualnoj Vladi TK.

Smatrate li da su demo-kratski izbori doveli prave ljude na prava mjesta, je li izborna političko tijelo našega kantona pa i domovine, politički zrelo ako, je, svaki puta, vrlo brzo, nakon izbora bilo nezadovoljstva i političkih prosvjeda?

Pejić - Izbori su jedan visoki standard zapadne demokracije, ali, po momemu mišljenju, nisu garancija da će najbolji doći na prava mjesta, pogotovo u izvršnoj vlasti.

Što se zakonodavne vlasti tiče, tu naprosto dolaze ljudi za koje se birači opredjeljuju zaokruživanjem konkretnih imena.

ZAKON O DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA

HG - Građani se žale, a i kantonalni premijer je u intervjuu što ga je, netom je došao na poziciju, dao našem listu, rekao kako nije zadovoljan radom kantonalne administracije. Krivcem je imenovao način na koji su činovnici do sada dolazili na radna mjesta. Očekujete li da će Zakon o državnim službenicima u Federaciji Bosne i Hercegovine donijeti pravičniji ustroj u državnim službama?

Pejić - Mislim da će Zakon o državnim službenicima donijeti pozitivne promjene. Ministar sam od 1. ožujka 2003. i nemam nekih primjedbi na rad svojih kolega u Vladi, ali imam iskustvo da jedan dopis iz Ministarstva pravde do suda, koji je u nadležnosti istoga ministarstva, putuje 10 dana. Proces zavođenja u središnjoj, a zatim u sudbenoj administraciji, do sučeva stola, nedopustivo je dug. Birokracija je vrlo rigidna i jaka u onim polugama vlasti koje su od bitnoga utjecaja na život, mislim na financijske tijekove. Vlada donese odluku, sredstva su u proračunu osigurana, ali se, radi birokracijskih procedura, odluka ne može realizirati po dva - tri mjeseca.

Zakon koji će biti na razini Federacije, primjenjivat će se i na županijama i općinama, ali samo za službenike s visokom stručnom spremom. Pravičnost se ogleda u tome što će svi jednakopravno sudjelovati na natječaju i neće biti drugoga puta za dolazak na radno mjesto.

HG - Jedini ste ministar u Vladi TK, kako se to veli, iz reda Hrvatskoga naroda! Osjetite li se ponekad usamljenim i jesu li Vaši stavovi saslušani i uvaženi onda kad je to važno?

Pejić - Kad je u pitanju moj položaj kao hrvatskoga ministra u odnosu na Skupštinu TK, ne osjećam se usamljenim. Oni zakonski projekti u kojima je obrađivač moje ministarstvo (tu se radi o reformskim zakonima iz pravosuđa) do sada su na Skupštini prolazili bez ikakvih primjedbi i izmjena. Nemam problema ni s ljudima iz pozicije niti iz opozicije.

Uspostavio sam kontakte sa zastupnicima iz reda hrvatskoga naroda koji pripadaju drugim političkim opcijama i to dobro funkcionira.

Ako me pitate za djelovanje u Vladi, aktivno sudjelujem u njezinu radu. Do sada je većina odluka Vlade bila usuglašena i jednoglasno usvajana. Mislim da sam uvažen i, popularno rečeno, nisam ikebana, podrezano cvijeće, nego živi cvijet.

HG - Kako je došlo do toga da hrvatska knjiga spadne na jedno slovo? Zna li se krivac?

Pejić - I ministar i dva zastupnika iz dijela hrvatskoga naroda, izabrani su glasovima iz dijelova drugih naroda. Hrvati u TK su došli u takvu situaciju da će o nama uvijek odlučivati neko drugo biračko tijelo, a ne mi sami. Nije samo problem, kao što se površno tumači, u

rascjepkanosti hrvatskoga biračkog tijela u našoj županiji, nego općenito u malobrobnosti. Kada bi svi Hrvati glasovali za jednoga zajedničkog zastupnika, zbog malobrobnosti, broj glasova ne bi mogao prijeći izborni prag. Jedino imamo šansu ako se na drugi način bude rješavalo sudjelovanje konstitutivnih naroda u zakonodavnim tijelima, a ne, kao sada, po čistoj proporciji i statistici.

Ja sam kao ministar izabran tako što su partneri na razini Federacije (HDZ i SDA) postigli konsenzus da ovdje ministar iz hrvatskoga naroda bude iz HDZ-a, iako nemamo ni jednoga zastupnika. Reći ću Vam istinu da i u citavoj federaciji stanje nije puno bolje. Od 10 kantona, kada su u pitanju ministarstva pravosuđa, 5 je Hrvata, 2 Srбина, 2 iz dijela bošnjačkoga naroda, a deseti iz reda ostalih. Samo su u Posavskoj županiji i Goraždanskome kantonu ministri pravosuđa iz dijela naroda koji je u većini, a kod ostalih 8 županija, ministri pravosuđa su iz malobrojnijih naroda. To donekle ostavlja dojam da je stanovita shema rađena promišljeno.

MALO VITEŠKOGA, DEMOKRATSKOG NATJECANJA

HG - Iako ste konzistentni u svome političkom opredjeljenju, jedno ste vrijeme ipak bili malo po strani. I prijedlog za vašu kandidaturu na ministarsko mjesto došao je iz druge ruke. Kao da ste se malo bili udaljili od stranačkih kolega? Pristupate li stranačkim zadacima sa istim žarom kao na početku vašega političkog angažmana?

Pejić - Točno je da sam jedno vrijeme, da tako uvjetno velim, bio pasivan, nisam imao aktivnu ulogu u stranci. U zadnjih 5 godina nisam bio u izvršnim organima stranke, ni u općinskome ni u županijskom odboru. Radio sam neke druge poslove, vratio sam se struci. Činjenica je da nisam bio kandidat za ministra, sportski rečeno, u prvome kolu. Došao sam kao alternativa, iz razloga što je malo hrvatskih kadrova pravne struke koji pripadaju HDZ-u, koji citavo vrijeme nisu mijenjali političku opciju, a da ispunjavaju i druge uvjete. Prihvaćao sam srednju opciju i nikada sebe nisam smatrao desnim. Birajući između interesa stranke, s jedne strane, i naroda i sredine u kojoj živim, s druge strane, opredjeljujem se za narod i sredinu u kojoj djelujem. S narodom nije moguće trajnije manipulirati i trgovati. Oni najbolje znaju osjetiti što je za njih najbolje. HDZ ovdje ima zasluga, jer mi nismo pokrenuli narod kao što se dogodilo u drugim sredinama. Imao sam prilike vidjeti kako su prošli ljudi koji su pokrenuti iz srednje Bosne i drugih naših krajeva. Nigdje nije kao na svojoj grudi i u tome dijelu ja sam više lokal patriot.

HG - Kada se govori o rješavanju "hrvatskoga pitanja", postoji li unutar Tuzlanskoga HDZ-a konsenzus? Imate li veliki broj istomišljenika?

Pejić - Djelomično su podijeljena mišljenja, ali u zadnje vrijeme sve smo jednoglasniji. Sada je, na žalost, veća borba za osobne pozicije, nego za neki drugi vitalni opći interes. Rat je prošao, pomjeranja više nisu

moгуća onako kako je to netko nekada projektirao. Ovdje ima malo mjesta za Hrvate i teško ih je raspodijeliti pa je sve manje viteškoga, demokratskog natjecanja, a sve više borbe.

HG - Kakvo je Vaše osobno viđenje budućnosti tuzlanskih Hrvata? Ima li Vaša stranka planova i projekata, računa li itko na nas?

Pejić - Iskreno govoreći, ako se mi sami ovdje ne pobrinemo za sebe, za nas se nitko drugi neće pobrinuti. Ima u tome stanovite pravičnosti i dostojanstva. Nitko ni za koga ne može kvalitetno rješavati privatne probleme i pitanja. Temeljem životnih iskustava naš je narod stvorio brojne poslovice koje su poučne. Jedna od njih je: Uzday se u se i u svoje kljuse!

Tuzlanski su se Hrvati zabavili svojim jadom i uređuju svoje živote kako znaju i umiju. Imaju veliku prednost što su svoji na svome, a to uliva samopouzdanje koje je neophodno, pogotovo u situaciji u kojoj je malobrojnost evidentan problem.

HG - Razmišlja li se u HDZ-u o eventualnoj hrvatskoj ili nekoj drugoj koaliciji? Je li to danas moguće očekivati, jer su, čini se, vremena superiornosti, barem u ovome kraju, već iza nas?

Pejić - Razmišlja! Ima nas, stanovita grupa, koji ćemo na lokalnim izborima koji prvi dolaze, ponuditi platformu okupljanja

svih hrvatskih stranaka i onih koji razmišljaju o ostanku i boljem životu Hrvata na Tuzlanskoj županiji. Okupit ćemo se na toj platformi svi, bez obzira kojoj političkoj opciji pripadali. Tu se, istina, radi samo o lokalnoj razini, ali bitno je prepoznati naše dnevne probleme i zajedno ih rješavati jer su specifični za naš kraj i svih nas se na isti način tiču.

NI VOJSKOVOĐE NI VELIKI POLITIČARI

HG - Tuzlanski Hrvati se iseljavaju i teško se oteti dojmu da taj proces ne prestaje. To se može reći i za vašu mjesnu zajednicu. Kako Vi gledate na tu činjenicu, razgovarate li s suseljanima o tome, pitaju li Vas za savjet? Kako selo živi danas, u odnosu na raniji život, imate li ikakav utjecaj kojim biste nešto mijenjali na bolje?

Pejić - Moje Breze su jedno lijepo selo. Naš župnik, hvaleći ljepotu Breza, ne pretjeruje kada kaže da se čudi što Isus nije odabrao Breze umjesto Betlehema za mjesto rođenja. Ali koliko je Božanska ruka bila široka prema prirodi, toliko je bila suzdržana prema ljudima. Selo nikada nije imalo nikakvu povijesnu ulogu. Ratovi su dolazili i prolazili, a među nama se nije rodio ni vojskovođa ni veliki političar. Živjeli smo tiho i mirno. Iz njega je poteklo dosta obrazovanih ljudi, intelektualaca koji ni danas, uglavnom raseljeni, nisu baš na svim krajevima svijeta. Drže se jedni drugih pa nas ima najviše u

Njemačkoj u Munchenu, u Austriji gdje su od prije radili, a u novije vrijeme i u Švedskoj, u Göteborgu.

U mome selu nema nezaposlenih, ali, nažalost, zato što su svi umirovljeni i, osim nekoliko biznismena, nema radno aktivnoga stanovništva. Promijenjena je ne samo demografska, nego starosna i uopće socijalna slika sela. Ono živi u vrijeme godišnjih odmora kada bivši stanovnici dolaze posjetiti imanja i roditelje, a njihovim odlaskom, u Breze se vraća uobičajena, zastrašujuća mirna svakodnevnica. Nisam optimist ako se ovako nastavi, ne vidim privlačnu budućnost sela. Niti šta mogu učiniti ja, niti vidim da je itko, osim crkve, posebno zauzet tom problematikom, jer nije ništa bolje ni u drugim hrvatskim selima našega kraja.

HG - Već ste spomenuli župnika, vlč. g. Josipa Batinića. Ostavlja dojam intelektualca, možda malo rezigniranoga odnosom svojih župljana prema životu, ali dovoljno zainteresiranoga da među vama pokreće neka druženja i animira vas za neke iznimne ljude i teme koje su se među vama ipak dešavale, a vi ih niste akceptirali. Kakav je Vaš odnos prema crkvi i prema vjeri?

Pejić - Smatram da imamo iznadprosječnoga župnika i nisam siguran da ga dovoljno podržavamo, slabo surađujemo u njegovim projektima.

Ne mogu za sebe reći da prakticiram vjeru kako bi trebalo, ali tradicionalno sudjelujem u obiteljskim i župnim blagdanima. I u vrijeme komunizma imao sam kontakt sa svećenikom, nisam propuštao grobljanske mise, svesvetske blagoslove, imendane, a pogotovo velike katoličke blagdane. Živio sam u zajednici sa svojim roditeljima koji su bili praktični vjernici. To sam prihvaćao i poštovao, ali, eto, ja nisam u prvim redovima. Zapravo, uopće nisam po naravi čovjek koji se gura u prve redove, ni u životu, ni u politici, pa ni u crkvi.

HG - Bila sam profesor vašim sinovima, čak i Vašoj supruzi. Brižan ste otac i pažljiv muž. Svjedokom sam s koliko ste pažnje pratili Mijinu i Vjekinu naobrazbu. Kako živi vaša obitelj?

Pejić - Hvala Vam jer mislim da ste moju djecu dobro odgojili i ja sam zahvalan i Vama i KŠC u kojem su oba moja sina završili gimnaziju. Vi najbolje znate kako je išao taj put i zaista sam kao roditelj vrlo zadovoljan.

Žena političara nije lako biti jer mi smo ovdje balkanski političari. Naše žene su zapostavljene i mi im ostavljamo glavni dio obiteljskih poslova i odgoj djece. Vi ste imali običaj primjetiti i glasno komentirati činjenicu da se žene, ne samo tuzlanskih, nego i bosanskih političara, uopće, rijetko ili nikako ne pojavljuju s njima u javnosti. Bio bi red da one onaj ljepši dio u politici, prijame i putovanja, podijele sa svojim muževima, ali to je prava rijetkost.

Mojoj supruzi je još teže jer smo u obitelji svi ostali muški pa ona zbija ima puno tipičnoga "ženskog" posla i sva je posvećena nama.

MARICA PETROVIĆ

(NI)JESU LI HRVATI EKONOMSKI POKLOPILI SARAJEVO?

U tekstu sa nadnaslovom **Praznu slamu mlati - odoše Hrvati** i naslovom "Sarajevo u vlasništvu Hrvata", sarajevski tjednik "Ljiljan" broj 547, od 11 - 18. srpnja 2003. godine, bez valjanih argumenata i proizvoljnim (pr)ocjenama tvrdi da Hrvati nikada nisu bolje stajali u Sarajevu, jer su ga ekonomski potpuno poklopili. Koji Hrvati, bosanski ili oni iz Hrvatske nema odgovora, a nema ni objašnjenja čega su to Hrvati vlasnici i u kakvome je to omjeru spram Bošnjaka, Srba, Židova, Slovenaca.!

U podnaslovu spomenutoga teksta u "Ljiljanu", posebno je naglašeno: **"Iako Hrvati nisu nikada bolje stajali u Sarajevu, jer su ekonomski potpuno poklopili, jer ih se zbog imperativa multikulture tretira kao svete krave u Indiji, traje koordinirana medijska i politička akcija izmišljanja hrvatske ugroženosti u Sarajevu, a u konstrukcijama se ide tako daleko da se tvrdi da zbog izmišljenog novog bošnjačkog fašizma - Hrvati napuštaju Sarajevo. Ovom halabukom se, zapravo, štiti privatizacijska pljačka u kojoj je bosanska imovina prešla u vlasništvo Hrvata."**

Samo ove, uvodne i naglašene, tvrdnje ostavljaju dovoljno prostora za niz pitanja na nejasne i neargumentirane tvrdnje. No, umjesto analiziranja citiranih tvrdnji i eventualnih lamentiranja nad pitanjem što je pisac htio kazati, te validnih argumenata i autoritativnih tvrdnji o položaju Hrvata, ne samo u Sarajevu, nego i u ostalim sredinama sa bošnjačkom većinom i u Republici Srpskoj, uputnijim se čini osloniti na citiranje pojedinih dijelova teksta. Tim prije što ti dijelovi govore sami za sebe i daju za pravo iole upućenijem i pismenijem čitatelju da zaključi kako se radi o još jednoj medijskoj manipulaciji. Uz manipulaciju, minimiziraju se nalazi Helsinškoga komiteta za ljudska prava, a na marigne bacaju poznate i dokazane provokacije katoličkih velikodostojnika u Sarajevu i ne samo njih. Čak se na neprimjeren i pogrdan način govori i o Bošnjacima.

BOŠNJACI GENETSKI OŠINUTI

"Bošnjaci su genetski ošinuti navikom da pitanja koja bi trebali institucionalno postavljati i raspravljati pretresaju šapatom, u strahu i bijegu od suočenja sa istinom, po kojoj se u životu ne može dobiti na tacni, već u svemu treba učiniti određeni napor, koji u balkanskim povijesnim određenostima podrazumijeva i hrabrost. Otud je posljednjih mjeseci jedna od glavnih tema

na sarajevskim sijelima pretresanje privatizacije, odnosno sabiranje i oduzimanje svega što su po Sarajevu pokupovali Hrvati, i svega što (ni)je preostalo Bošnjacima."

NISU HRVATI KRIVI, ZBOG!

Poslije citiranih tvrdnji slijedi čudnovato dijeljenje komplimenata Hrvatima, opet bez naznake bosanskim ili svim Hrvatima. **"No, budimo objektivni - nisu Hrvati krivi zbog bošnjačkog mazohizma i baliluka. Hrvati jednostavno samo koriste prazan prostor koji im je ostavljen bošnjačkom zagubljenosti i infantilnim vjerovanjem da je samo postojanje džamija garancija nacionalne stabilnosti. Prema svehrvatskoj nacionalnoj slozi, koja je u osnovi hrvatske superiornosti u Sarajevu, ne treba osjećati prezir, ili ljutnju, već, prosto rečeno - pozitivnu, konstruktivnu zavist. Hrvati rade timski, osvajaju Sarajevo, Tuzlu, Zenicu, svjesni da je ekonomska globalizacija novi izraz za osvajačke ratove."** I ovome dijelu teksta nedostaju konkretni podaci - nema odgovora na pitanje čime i kako to Hrvati osvajaju Sarajevo, Tuzlu i Zenicu. Nema navedenih imena koji se to ljudi nalaze na čelu uspješnih sarajevskih tvrtki: Tvornica duhana, Sarajevska pivara, "Klas", "BH telekom", "Elektroprivreda"! Umjesto toga slijedi još jedan napad na bivšega predsjednika Tuzlanske županije **Selima BEŠLAGIĆA**, **"Upravo su bošnjački kadrovi u Tuzli, predvođeni tadašnjim guvernerom TK Selimom Bešlićem, počinili ekonomski zločin neviđenih razmjera, jer su privredne potencijale u ovom kraju predali u ruke hrvatskim nadiideološkim lobijima. (Koji kadrovi, koje privredne potencijale i kome - op. N. J. I.) Kad bi se, čak, danas Bošnjaci i organizirali, onako kako su organizirani Hrvati, trebalo bi im čitavo stoljeće da možda uspiju dobiti onoliko koliko su bošnjački servilni idioti, za samo dvije godine, predali zbračtimljenim Hrvatima iz Tuzlanskog HDZ-a i SDP-a."**

NA METI LAGUMDŽIJA I SDP

Zadnje riječi iz prethodne rečenice čitatelju daju do znanja da nameti (ni)jesu samo Hrvati, nego i SDP. Dokaz za to je i tvrdnja da između **Zlatka LAGUMDŽIJE**, Selima BEŠLAGIĆA i njihovih poslušnika, koji su zbog vlastitih interesa uništili ekonomski, životni suverenitet jednoga naroda. U isti koš su strpani Islamska zajednica i "Preporod", pa slijedi tvrdnja: **"I jedno su i drugo razaratelji**

bošnjačke i bosanske budućnosti, jer koliko su prvi krivi za ovaj ekonomski zločin nad svojim narodom, toliko su drugi krivi što su bili obvezni da taj zločin spriječe, a ne samo gledaju svoje minderlučke, gnjile pozicije. Prema tome, nema ljutnje na Hrvate. Ovo je bošnjački problem, koji, zasad, (ZASAD? - op. N. J. I.) u Bošnjaka nema tko riješiti."

Obračajući nešto više pozornosti na početak prethodnoga citata, **"I jedno su i drugo razaratelji bošnjačke i bosanske budućnosti..."** nameće se pitanje jesu li to samo Bošnjaci budućnost Bosne, a svi ostali nužno zlo, ikebane i zloćudni tumori. Po onoj **"ubi me riječ prejaka"**, više nego zbunjuje "Ljiljanovo", proglašavanje zločina i zločinaca, ali opet bez dokaza. Nastavljajući u istom tonu i maniru, uz tvrdnju da su Hrvati pametno okupirali suverenitet i ovog dijela Bosne (Vjerojatno se misli na dio Federacije BiH sa bošnjačkom većinom - op. N. J. I.), postavlja se pitanje zašto se onda diže halabuka oko navodne ugroženosti Hrvata u Sarajevu - i daje odgovor. **"Halabukom se pokušava i uspijeva prikriti bošnjačka ugroženost u gradu u kome su ostali fizička većina, a postali ekonomska manjina, odnosno nastoji se skrenuti pažnja sa sarajevskog realiteta i nastoje se zaštititi rezultati te brzinske, jednonacionalne (čitaj hrvatske - op. N. J. I.) otimačine bosanske imovine."**

U tom dizanju halabuke o navodnoj hrvatskoj ugroženosti sudjeluje zavidan broj različitih subjekata, od kardinala Vinka Puljića, preko intelektualaca tipa Ivana Lovrenovića, Rusmira Mahmutćehajića i Srđana Dizdarevića, pa do institucije koje plaća međunarodna zajednica, kakve su **"Krug 99"** ili Helsinški komitet za ljudska prava. (Prije bih rekao da "Ljiljan" diže halabuku kojom bi se minimizirali nalazi Helsinškoga komiteta za ljudska prava, izjave i tvrdnje prozvanih pojedinaca. - op. N. J. I.)

Autoru ovoga teksta i Redakciji "Ljiljana" sasvim sigurno su poznati brojni istupi i stavovi kardinala Puljića, ali lažno, drsko, bezobrazno i neutemeljeno se iznosi tvrdnja: **"Jedini hrvatski kardinal, inače, dosad nikad nije pokazao ni riječ suosjećanja sa bošnjačkim žrtvama hrvatske hegemonije."**

Poslije ove rečenice nisam imao više snage ni čitati, a ni analizirati ovaj nakaradni tekst iz novine koja nosi lijepo ime "Ljiljan". Uzgred, da napomenem i to da je Ljiljan utkan u brojno kršćansko i katoličko znamenje.

Nikola J. IVANOVIĆ

BIZNIS, HRVATI I ZLOĆUDNI TUMORI

Predsjednik Županijskoga odbora Hrvatske seljačke stranke Tuzla, liječnik **Srećko Tunjić**, nedavno mi je recitirao lokalno-domoljubnu pjesmu vezanu za rodni mu Donji Bistarac.

Pjesmuljak glasi: **"Mi Tunjići stali u dva reda / Tuzla varoš bolje ne izgleda."**

Citirani distih mi je simpatičan, a da li Srećkovi Tunjići baš tako izgledaju, (a ne izgledaju), osim što su se domovima rasporedili u dva reda seoskoga sokaka, drugo je pitanje.

No, medikusu i politikusu Tunjiću bolje bi bilo da umjesto ove pjesme plasira dobar predizborni program pa da mu HSS postane parlamentaran makar u Vijeću Mjesne zajednice Donji Bistarac.

U Tuzli često gostuju predstavnici nevladinih organizacija iz drugih gradova i država. Razgovara se o toleranciji, suradnji razumijevanju i sličnim temama, a potpisuju se i prateći protokoli.

Dobri poznavatelji tuzlanskih prilika i nepravilika se pitaju kada će u samoj Tuzli i Tuzlanskoj županiji biti uspostavljeni, pravi i poštteni multi odnosi.

U jednom novinama sam pročitao naslov teksta:

"DOŠLO VRIJEME DA ČASNIK POSTANE PASTIR".

Pisanje je vezano za otpust vojnika i časnika iz Vojske Federacije Bosne i Hercegovine, ako takva vojska postoji.

U prvom trenutku pomislio sam da bi takav naslov nekoga mogao povrijediti, ali sam brzo zaključio da je naslov pogodio u sridu. Pa, časnici i jesu pastiri, odnosno čuvari i branitelji domovine nam, pa ma kako se ona zvala i kako uređena bila.

U povodu obilježavanja **20. srpnja - Svetoga Ilije** ili narodski rečeno Ilin dana odnosno Ilina, na manifestaciji u tuzlanskome selu Dokanj, pokušao sam prodati koji primjerak Zbirke krivih ogledala, pod naslovom, "Ozonska rupa u glavi".

Kada je vidio izložene knjige gospodin **Juraj NOVOSSEL**, glodur HRVATSKOGA GLASNIKA i tajnik HDK-a "Napredak" Tuzla mi je rekao: **"Što to za džaba pokušavaš? Nećeš moći prodati, jer narod ne čita važnija štiva"**.

Unatoč tome, gospodin **Viktorin JURIĆ - PAŠA**, ratni zapovjednik HVO-a u Driječu kupio je jedan primjerak. Uz zahvalnost legendarne Paši, postao sam još uvjereniji da se upornost ipak isplati.

Jakob FINCI, jedan od prvaka Židovske zajednice u Bosni i Hercegovini, te član brojnih nevladinih foruma, često plasira simpatičnu priču o strancima koji se susreću u Sarajevu. CITIRAM:

"Helou! Kada si došao?!"

"Jučer".

"Kada se vraćaš?"

"Sutra!"

"Što radiš?"

"Prikupljam podatke za knjigu, pod naslovom "Bosna jučer, danas, sutra!"

Tako nekako nas stranci vide, ali i manifestiraju svoju površnost.

Vehid ŠEHIĆ - Šale, predsjednik Forumu građana Tuzle, odavno razmišlja o osnivanju pokreta za zaštitu onih koji se bore za istinu i pravdu.

Za razliku od gospodina Divkovića nije bilo članova iz stranaka koje se ubiše pričajući o svome hrvatstvu i katoličanstvu, a čuo sam i komentar da je najveći minus dobio medikus Tunjić, lider HSS-a. Tim prije i više, što se fešta organizirala na selu.

Romi iz Tuzlanske županije nedavno su osnovali svoju političku stranku pod nazivom DEMOKRATSKA STRANKA ROMA. Povod za takav potez im je više nego opravdan, jer su politički marginalizirani od svih stranaka. Posebno od onih koje slove za multietničke.

Pošto Roma nema ni na jednoj razini vlasti, ni u zakonodavnim, ni u izvršnim organima, ostaje nada da će se ova stran-

ka uz pomoć romske populacije izboriti bar za neko od vijećničkih i/ili zastupničkih mjesta.

Sarajevski tjednik "Ljiljan" broj 547 objavio je tekst pod naslovom **"Sarajevo u vlasništvu Hrvata"**. Osim što tekst vrvi nedostatkom dokaza i brojnim neutemeljenim tvrdnjama, ostalo je nejasno na koje se Hrvate spomenuto vlasništvo odnosi.

Zbog te nedorečenosti nameće mi se zaključak da je autor mislio na bosanske Hrvate. Glede toga promašeno zvuči tvrdnja da je **"bosanska imovina prešla u vlasništvo Hrvata."** Izuzev ako se pod određenicom Bosanac ne podrazumijevaju samo Bošnjaci-muslimani, a svi ostali kojekakvim ikebanama i zloćudnim tumorima na bh. tijelu.

Gospodin **Tomo BABIĆ**, iz Srebrenika, inače eks-ministar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo u oblasti Tuzlanske županije, zagovara plaćanje poljoprivrednih poreza samo na neobrađene zemljišne parcele.

Ovome prijedlogu gospodina Babića pružam svaku moguću potporu, uz želju da se malo više angažira na dodjeli donacija žiteljima hrvatskih sela u Tuzlanskoj županiji. Ako ništa drugo, a ono da im Svjetski luteranski savez dodijeli koji platenik i obuči seljake u plateničkoj proizvodnji povrća.

U spomenutom tekstu iz "Ljiljana" još piše: **"Prema svehrvatskoj nacionalnoj slozi, koja je u osnovi hrvatske superiornosti u Sarajevu, ne treba osjećati prezir ili ljutnju, već prosto rečeno - pozitivnu, konstruktivnu zavist."**

Glede svehrvatske nacionalne sloge ja bih dodao onu narodnu: **"Iz Ljiljanovog teksta u Božje uši"**, a sve politički misleće Hrvate u BiH pozvao da se ujedine oko bilo kojeg hrvatsko-nacionalnoga pitanja i minimalnih, a zajedničkih, interesa.

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

BAKICA ISPRUŽENE RUKE

Vlast koja je dopustila da umirovljenici na ulici protestiraju i traže svoje pravo, uistinu je nesposobna da rješava goruće probleme, rekli su ovih dana i predstavnici UN u BiH

Tu su umirovljenici prosjedovali ispred Vlade FBiH

Foto: Zdravko Bičak, Večernji list

Ja kao građanin, čovjek, i umirovljenik nisam sklon dijeljenju milostinje na ulici. Ispružene ruke onih koji neće raditi, koji nisu htjeli učiti, koji su nastradali u kojekakvim nesrećama i ratovima, koji se nikada u životu nisu oznojili od teške lopate ili krampe, za mene su samo jedna velika ljudska i društvena sramota. Zna se da se za teške socijalne slučajeve mora brinuti vlast, država, vjerske zajednice, humanitarne organizacije, i zna se gdje je mjesto da se takvim pomogne.

Ali, kada izađem iz mog stana na Bulevaru, i krenem prema "maloj" tržnici, na Brčanskoj Malti, ponekad naiđem na bakicu koja mi nudi za marku neku sitnicu iz svoje kuće, govoreći da za danas nema kruha u kući. Tada zaista ne kupim od bakice ponudenu stvarčicu nego joj dam markicu. Nekako sam posebno osjetljiv kada vremešna žena na ulici traži da joj se pomogne. I tada promijenim svoj stav da prosjaka nije stvorio Bog, nego nerad.

A kako se sada postaviti u životnoj filozofiji kada je bh. vlast dopustila da na tisuće umirovljenika mora prositi. Prošnja nije samo traženje marke da se kupi kruha u trgovini. Prošnja je i kada pred tuzlanskim Ekspres restoranom (bivšim) vidite dugi red starih i u dronjcima oronulih ljudi koji tamo dobivaju jedan obrok dnevno iz ruku humanitaraca. Prošnja je i to kada umirovljenici moraju da po srpanjskim žegama putuju busovima u Sarajevo na organizirani protest

pred zgradom BiH poglavarstva da bi iskamčili normaliziranje zarađenih mirovina, isplatu zaostalih primanja, povećanje onih najnižih, dobili minimum minimuma što im pripada po ZAKONU.

DOLE VLADA

Da primanja umirovljenika nisu zakonom uređena ponašanje vlasti bi se i nekako moglo tolerirati. Ali, da Vlada ne sprovodi Zakon o mirovinama, e to već nije pojmljivo. Tako se dogodilo da prosječna mirovina nije ni 50 posto prosječnih osobnih primanja, da je neka bivša Vlada toliko "zaštekala" da je preskočila isplatiti tri mirovine, i sada nikako da "kuja stigne zeca". A da i ne govorimo o povećanju mirovina, o usklađivanju sa rastom primanja zaposlenika.

Valja reći i nešto na račun samih umirovljenika. Kada imaju priliku nešto ispraviti i vlast i državu ucijeniti, oni jednostavno zabore da to mogu učiniti. Ne bi se to moglo podvesti pod onu tezu da su mnogi umirovljenici toliko sklerotični pa nisu u stanju donijeti racionalnu odluku. Uzmimo, na primjer, izbore. Eto imaju umirovljenici svoju stranku, ali za nju listom neće glasovati. Neće jer se boje da će izgubiti poene kod svojih nacionalnih stranaka, a u tomu im odmaže i njihovo Udruženje i njihovi čelnici jer su i sami pristrani i "potplaćeni" da se brinu o strankama kojima oni pripadaju. Zato gospodo umirovljenici, pamet u glavu i za ruku u vrijeme izbora uzmite sav svoj

kućni glasački stroj i naredite im za koga će glasovati.

Izbori nisu tako davno. Glasovi su dati kome su dati, a rukovodstvo umirovljenika (koje bi zaista trebalo pomladiti) sada poziva svoje članstvo da izađu na ulicu i protestiraju protiv onih koje su jučer izabrali. E, izbori i protesti na ulici se isključuju. Kao što se isključuju oni certifikati (18 mirovina u tim papirima) i realna briga o ljudima koji su izgradili ta silna dobra bivše Juge, a sada su neki skrojevići i demokratizirani (polupismeni) kadrovi došli rješavati državne probleme. Sve to vide oni koje su poslali iz UN da nam pomognu u čupanju iz gliba, ali što da radimo kada se i oni brinu gdje će ponovno naći posao.

VRATITE NAM NAŠE

Sada je u tijeku privatizacija svega i svačega. Umirovljenici ove države mogu se pohvaliti da su sagradili sve ono što danas odlazi u privatne ruke. A da na to nemaju ama baš nikakvog utjecaja. Bog i batina su Vlada i kojekakve agencije.

I vidite da se toliko vrijedne i skupe tvornice čas premjeste u privatne, a čas opet vrte u državne ili općinske ruke, jer se imovina pogrešno prodala. Tu neki dan čitam kako je Ivan Bender osuđen na kaznu zatvora (nije pravosnažna, a sigurno neće ni biti) zato što je prodao Hotel "Ero", vlasništvo umirovljenika da namiri novac u MIO fond. I ljudi se čude i pitaju kako je to bilo moguće.

A ja, i moji prijatelji, i suputnici, dali smo novce da se izgradi DOM umirovljenika u Tuzli, a on nije naše vlasništvo. Nego općinsko, i Općina ga pretvorila u neku firmu koja sada gazduje na hotelskom principu. Tuzlanski umirovljenici nemaju pravo tamo otići i protačiti dosadne im dane, a ako hoće tamo stalno živjeti, moraju platiti po tri i više prosječnih mjesečnih mirovina. Mašala Općino! Što vlast ne vrati imovinu umirovljenika njihovim udruženjima pa neka sama s tim gazduje, i pojeftine zabavu i boravak umirovljenika u njima?

Kako bi se još moglo pomoći onima koji svaki dan pogledaju smrt. "Propala" devizna štednja sigurno najvećim dijelom pripada umirovljenicima. Oni su najviše radili, najviše štedjeli za stare dane, i najviše ispaštaju. Što nam naša lijepa i draga država, i vlast, pa oni tamo dobro udomljeni poslanici i zastupnici, ne "deblikiraju" makar po stotinu KM mjesečno, i eto odmah rahatluka za umirovljenike. Ne, oni, govore: neka umirovljenici i dalje nešto rade, pa će im biti život lakši. Aferim.

Mato BIKIĆ

TUZLACI U SARAJEVU I SVIJETU

Domaće, u ovome slučaju tuzlanske i kantonalne, stranačko-političke i vlastodržačke snage, ali ni brojni mediji, ni približno ne koriste potencijalne pomoći koje bi mogli dobiti od uspješnih ljudi u bh. dijaspori. Druga strana medalje su Tuzlaci, Živiničani, Gračanlije, Gradačaćani, Srebreničani... na privremenome ili stalnom radu u Sarajevu

PIŠE: Nikola J. IVANOVIĆ

Prije nekoliko dana obradovao me usputni susret, u Tuzli, sa Miodragom - Mikijem Vukovićem, najuspješnijim trenerom košarkašica tuzlanskoga "Jedinstva-Aide". Miki je i danas veoma uspješan, poznat i priznat trener u Španjolskoj. Što ga je sve privuklo i povuklo da dio odmora provede u gradu svoje mladosti i prvih trenersko-košarkaških uspjeha to on zna. Međutim, ostaje mi čitav niz pitanja bez odgovora - jesu li, hoće li, kako i koliko će, ako hoće, Mikijev boravak u Tuzli iskoristiti Tuzlaci koji vode košarkaške klubove. A, za Mikija sam više nego siguran da će pomoći u svemu što je u granicama njegovih mogućnosti.

Zao će mi biti ako kratkotrajni boravak europske košarkaške veličine ne bude produktivno iskorišten. No, bojim se da će sve proteći, ako nepovratno već nije proteklo, na ponekom prijateljskom časkanju i zajedničkom sjećanju na stara dobra vremena.

ROMEO, MIRALEM I DAMIR

Skepticizam ove vrste temeljem na činjenicama da u svijetu još imamo dokazanih stručnjaka i veličina, a da nitko nikada, na pravi način, nije iskoristio njihov boravak u Tuzli. Violinist Romeo Ruga, prve glazbene

korake je napravio u Tuzli i kada je postao priznat na svim svjetskim meridijanima za Tuzlu je, ne svojom krivicom, postao izgubljen i uglavnom zaboravljen. Dr. Miralem Pašić, zamjenik direktora berlinske Klinike za srce, pokušao je sarajevskim kolegama prenijeti svoje bogato znanje i iskustvo, ali je zaustavljen na prvom ozbiljnjem koraku. U Tuzli, među prijateljima, povremeno boravi kao najobičniji anonimus. Doktor elektrotehničkih znanosti Damir Novosel, ostao je u sjećanjima malobrojnih kolega, a dogurao je do visoke i prestižne direktorske razine u jednoj o najmoćnijih elektro-tvrtki u Americi. Tuzli, tuzlanskim znanstvenicima i političarima, očividno, to ništa ne znači i nije im potrebno.

Tuzlanske i kantonalne vlasti, ako vlastodršci za njih i znaju, amoralni bi znati, ni u jednome stranačkom sastavu nisu se ni potrudile od ovih velikana zatražiti bilo kakvu pomoć. A sasvim je izvjesno da bi svaki od njih, kao i brojni ovoga puta neimenovani, a u svijetu uspješni, rado pomogli svome gradu. Treba samo malo dobre volje lokalnih moćnika i njihovoga odustajanja od svojih bolesnih ambicija i sujeta, pa da domaću pamet razasutu po svijetu svrhovito utroše za dobrobit svih nas koji nismo toliko uspješni, a živimo i radimo u Tuzli i Tuzlanskome kantonu.

KARIJERIZAM I SNISHODLJIVOST

U razmišljanju na ovu temu, drugačija i druga strana medalje su Tuzlaci, Živiničani, Gračanlije, Gradačaćani, Srebreničani... na privremenome ili stalnome radu u Sarajevu. Osobito zastupnici i državni službenici u federalnim i državnim organima vlasti. "Vrijeme

je odavno surovo potvrdilo da je njihovo zalaganje za interese Tuzle i TK-a više nego dvolično. Ispred toga su pojedinačni karijeristički, stranačko sluganski, kao i nacionalni interesi, ili neobjašnjiva snishodljivost prema Sarajevu", napisao je u FRONTU SLOBODE, od 18. srpnja 2003. godine, kolega Marko Divković, ilustrirajući time njihov odnos spram borbe Ive Divkovića, direktora Elektrodistribucije Tuzla, a ranije zastupnika u više federalnih i državnih parlamenata, za instaliranje Državne regulatorne komisije za električnu energiju - DERK u Tuzli.

Ako domaće i nadobudne, politikuse i vlastodršce, kojima je stranačka poslušnost i podobnost donijela udobne fotelje, luksuzne službene automobile i dobro plaćene funkcije, ne možemo natjerati da promijene odnos spram uspješnih Bosanaca i Hercegovaca u svijetu, onda bi mediji - novine, radio i televizijske postaje; običan svijet - okupljen u nevladinim organizacijama i udruženjima građana - morao nešto učiniti na tome planu. Obzirom na to da i u ovim i ovakvim organizacijama postoje pojedinci kojima su sitnošćardžijski interesi u prvome planu, onda bi svi oni koji su članovi udruženja građana, športskih klubova i sličnih institucija iz plemenitih pobuda, trebali i morali što žurnije uspostaviti veze sa našim ljudima u svijetu. Njihova pomoć neće izostati, a svima nama će korist biti višestruka, a možda jednoga dana takvim potezima natjeramo političare da uvežu što veći broj bh. dijasporu u jedinstven tim, koji će pomoći svojoj državi i svojim zemljacima koji su im čuvali, sačuvali, čuvaju i čuvat će ognjišta pradedovska.

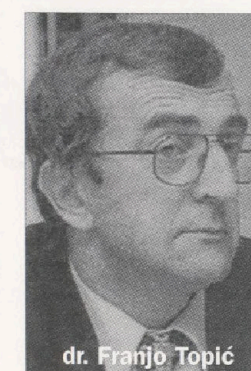
Na dan sv. Ćirila i Metoda, 5. srpnja 2003. godine, Napredak je ponovno otvorio svoju knjižnicu nakon stanke od pedeset godina. Time se na najljepši način obilježava 75. obljetnica osnutka stare Napretkove knjižnice.

Stara Napretkova knjižnica je otvorena 1. srpnja 1928. godine i predstavljala je iznimno vrijedan dio sveukupne Napretkove tradicije. Knjižnica je bila namijenjena prvenstveno mladima, što je u svom govoru prigodom otvaranja knjižnice 1928. naglasio njezin utemeljitelj prof. Mijo Poljak: "Radi mladeži se i otvara ova knjižnica."

Napredak hoće da očuva mladež od indiferentnosti, on hoće da u njoj pobudi smisao za lijepo, dobro i plemenito, da u njoj probudi narodni duh i socijalnu svijest. Napredak hoće da naša mladež bude ono što su bili i njihovi očevi, to jest pravi i čelični Hrvati".

Tijekom 2002. i 2003. godine 30 tisuća knjiga je složeno po metodologiji koja se

OTVORENA KNJIŽNICA "MIJO POLJAK" U SARAJEVU

dr. Franjo Topić

dr. Josip Vrbošić

koristila u staroj Napretkovo knjižnici. Sve knjige su sada unesene u kompjuterske baze podataka, tako da je čitateljima olakšano pronalaženje knjige koju žele čitati. Napretkova knjižnica je trenutno vodeća knjižnica po broju kompjuterski evidentiranih knjiga u BiH.

U pozdravnom govoru prof. dr. Franjo Topić je rekao: "Zahvaljujući razumijevanju Općine

Centar prostor knjižnice u Napretkovo palači je vraćen Napretku 1997. godine. Mi sumo uspjeli obnoviti značajan fundus knjiga i uređiti prostor knjižnice što ne bismo uspjeli bez donatora: Vlade Republike Hrvatske, njemačke crkvene organizacije Renovabis i grada Sarajeva.

Imamo obećanje i očekujemo da će Vlada Županije Sarajevo svrstati našu knjižnicu u isti rang s drugim gradskim knjižnicama. Ovaj veliki projekt radili su Napretkovi ljudi na čelu s voditeljem projekta Hrvojem Šapinom te im ovdje zahvaljujem na radu i na ispunjenim rokovima. Bez obzira na Internet knjiga će uvijek imati važno mjesto u obrazovanju i životu čovjeka."

Knjižnicu je službeno otvorio veleposlanik Republike Hrvatske u BiH dr. Josip Vrbošić riječima: "Veoma sam ponosan što je Vlada moje zemlje sudjelovala u ovom zaista važnom projektu i želim Napretkovo knjižnici sretnih budućih 75 godina rada".

POLITIČKO SUĐENJE U ZAGREBU

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

Dr. Pilar je 3. svibnja 1921. godine bio optužen s još četrnaestero osoba. Državni ga je tužitelj naveo kao petnaestooptuženog.

U optužnici je istaknuto da Pilar "saznavši da su potpukovnik Stjepan Duić, odnosno Pavao See, poduzeli mjere da neovlašteno čine saznanja o vojnoj obrani države, a naročito o stanju i rasporedu vojske IV. armijske te savske divizijske oblasti u Zagrebu radi izvješća stranoj državi, odnosno njezinim agentima, nije o tim mjerama izvjestio policijsku vlast". Kao i za druge optuženike državni je tužitelj naveo da je on time počinio "prestupljenje protiv otečestva iz članka 85. krivičnog zakona. Obrana okrivljenog dr. Ivana Pilara, kojom motivira zašto nije vlastima prijavio mjeru uhođarstva poduzetu po Seeu, neće se moći na njega kao kvalificiranog intelektualca i napose pravnika uvažiti. Njegov čin sadržan je u čin prestupljenja."

Da bi olakšao i pripremio obranu, dr. Pilar je 24. svibnja 1921. dao "Upute" svome odvjetniku dr. Radivoju Walteru, i obećao mu honorar od deset tisuća kruna. U slučaju da bude oslobođen optužbe obvezao se na isplatu honorara u iznosu od petnaest tisuća kruna. Za početak mu je, putem Prve hrvatske štedionice, dostavio u ime honorara svotu od pet tisuća kruna.

Termin glavne sudske rasprave određene je odlukom Sudbenog stola u Zagrebu od 16. svibnja 1921. i zakazan za 2. lipnja te godine.

Dr. Pilar je kao optuženik dobio na uvid spis - optužnicu i priloge (istražne materijale) - 30. svibnja 1921, samo dva dana prije nego što je bio termin određen za početak glavne sudske rasprave. O tome je, istoga dana, pismom izvjestio odvjetnika Waltera. Upozorio ga je da "po iskazima Pavla Seea pred mjesnom komandom u Zagrebu ceduljicu, koju je ovaj donio meni, uopće nije bila određena meni nego nekom drugom". Pilar je citirao i riječi Pavla Seea iz zapisnika od 9. veljače 1921.: "Akt, koji sam predao dr. Ivanu Pilaru trebao sam predati dr. Ivanu Pileru, koji je rodom iz Oseka, a na službi je kod IV. armijske oblasti, a ne dr. Ivanu Pilaru, koji je poručnik u vojsci Kraljevine SHS u ono vrijeme bio na službi u Sarajevu, a rujna mjeseca 1920. bio je u Zagrebu, kad sam mu pismo i predao". Pilar je potom naveo da je Pavle See pred Komandom mjesta u Zagrebu 13. veljače 1921. izjavio i sljedeće: "Ovom prilikom, kad sam trebao da odem dr. Ivanu Pilaru, koga nisam poznavao i čije sam prezime pogrešno kazao, trebao sam tražiti dr. Ivana Pilera rodom iz Oseka, a ne Pilara". O tim će se Pilarovim upozorenjima raspravljati tijekom glavne sudske rasprave, ali nada dr. Pilara da će to biti argumenti za suce se izjalovila. Oni su preuzeli tvrdnje državnog tužitelja iznesene u optužnici.

POSEBAN POLOŽAJ

I na glavnoj sudskoj raspravi, koja je počela 2. lipnja 1921, u 15,00 sati i 15 minuta, položaj dr. Pilara je bio poseban. Vidjelo se to od njezina početka. "Svi optuženici prvog dana glavne sudske rasprave ušli su u sudnicu okićeni hrvatskom trobojnicom u reverima. Pilar se držao po strani, kao da mu nije mjesto s ostalim optuženicima", primijetio je izvjestitelj zagrebačke "Riječi SHS" od 3. lipnja 1921. Dr. Pilar nije bio u zatvoru u vrijeme glavne sudske rasprave kao gotovo svi ostali optuženici. Na kraju prvog dana

rasprave, odvjetnik Walter je predložio, u ime dr. Pilara, razlučenje svog branjenika od daljnjeg suđenja s ostalim optuženicima, a spis je predao u urudžbeni zapisnik Sudbenog stola. U spisu - molbi, koji je po Pilarovim uputama i u njegovo ime sastavio odvjetnik Walter 3. lipnja 1921. ističe se da "kazneno djelo, koje se mani u grijeh upisu je ne stoji niti u stvarnoj niti u osobnoj vezi sa djelima ostalih optuženika. Ja ostale optuženike osobno i ne poznajem". Nadalje se kaže da to nije sigurno, to više što optuženi See priznaje da je Duićevo pismo bilo upućeno čovjeku sličnog prezimena. Uz to se ističe da bi njegovo "izlučivanje" iz postupka protiv drugih optuženika omogućilo da on bude svjedokom u slučaju Pavla Seea, a ujedno bi i Pavao See mogao biti svjedokom u procesu protiv njega. Budući da bi glavna rasprava protiv dr. Milana pl. Sufflaya mogla trajati četiri do pet tjedana, a "postupak eventualnih pravnih lijekova" još nekoliko mjeseci, Pilar izjavljuje da bi on "kroz sve to vrijeme a na štetu moга zvanja, zdravlja i ugleda morao snositi sasvim neopravdano

nametnuti teret optužbi radi neizvršenja dužnosti prijave". Stoga moli sudsko vijeće da udovolji njegovoj molbi. Zatim se zadržao na pravnim aspektima postupka prema njemu, ističući da je "propust prijave" kojim ga se optužuje "čisto juridističko pitanje". Sebi u prilog Pilar je iznio i činjenicu da je on, ipak, 23. ožujka 1921. prijavio državnom odvjetništvu zahtjev Stjepana Duića iz rujna 1920. Na kraju je naveo da nije prije mogao tražiti "razlučenje svoje stvari, jer sam tek iz optužnice saznao da je moj kazneni predmet spojen sa onim ostalih optuženih. Prigovore protiv optužnice, kojima bih dokazao da ne predložim uopće kažnjivo djelo koje spada u nadležnost sudova, nisam htio podići, jer bih time produžio istražni zatvor protiv ostalih optuženika, koji je radi opsega istrage ionako već dugo trajao". Na kraju je zamolio da se povede postupak protiv njega posebno i da se u tom postupku uzmu u obzir iskazi Pavla Seea u Komandi mjesta, kao i iskazi njegove djece, strine i strica. Taj je njegov zahtjev, kao potpuno opravdan, spomenuo i zagrebački "Obzor" u svome broju od 3. lipnja 1921. Dr. Pilar je, također, molio da se njegova molba riješi prije nego što Sudbeni stol dostavi Banskome stolu molbu branitelja "za otklon sudaca u presudnom senatu", koji su istoga dana zatražili dr. Mirko Košutić i ostali zastupnici obrane izazivši sumnju u političku nestrpljivost sudaca.

Međutim, Pilarova je molba za razlučenjem postupka protiv njega odbijena, kao i zahtjev višem sudu - Banskome stolu, koji je u ime branjenika podnio dr. Košutić. Odbijanje Pilarove molbe Sudbeni stol je obrazložio na sljedeći način: "... jer je kazneni predmet protiv istoga optuženika u subjektivnom i objektivnom koneksitetu u kaznenom predmetu protiv dr. Milana Sufflaya i drugova, radi zločina protiv otečestva, pa se od onog potonjeg predmeta razlučiti ne može". Sudbeni je to stol zaključio 8. lipnja 1921. Državni tužitelj se na glavnoj raspravi 4. srpnja 1921. oštro suprotstavio tom Pilarovu, odnosno Walterovu, zahtjevu, rekavši da je "njegov odnos prema Seeu dokazan".

Pilar i njegov odvjetnik tijekom glavne sudske rasprave držali su se zacrtane obrane. Dr. Pilar nije odstupio u svom iskazu pred sudskim vijećem od iznesenih argumenata o svom postupku us vezi sa zahtjevom potpukovnika Duića. Svoj je iskaz iznio na glavnoj sudskoj raspravi 13. lipnja 1921, a opširno ga je prepričao zagrebački "Jutarnji list" 15. lipnja te godine. Pilar se striktno držao istinitih podataka. Potanko je pravičnim načinom upozorio na razloge zašto nije odmah prijavio nadležnim vlastima zahtjev potpukovnika Duića. Na pitanja koja mu je postavio odvjetnik Walter odgovorio je da je "spaljujući cedulju, bio siguran da je tim riješeno sve, a iz toga što je onaj čovjek "Pavao SEE" pobjegao, zaključio sam da će taj čovjek pobjeći preko granice.

(Nastavit će se)

KAPITUL PROVINCIJE BOSNE SREBRENE

Franjevačka provincija Bosna Srebrena slavila je svoj intermedijalni (trogodišnji) kapitul na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu od 7. do 11. srpnja 2003.

Za informaciju čitateljima, kapitul je vrhovno zakonodavno i upravno tijelo Provincije, na kojem sudjeluje 59 izaslanika. Na ovom kapitolu bira se nova uprava Provincije, tj. 8 definitora, izuzev provincijala i vikara Provincije.

Kapitul je započeo sv. misom, u 8,00 sati koju je predvodio uzoriti kardinal Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski.

Sudionici kapitula u svetištu Gospe olovske

U prostorijama Franjevačke teologije na Nedžarićima pozdravljajući nazočnih šezdesetak franjevaca i kardinala Puljića u holu Teologije provincijal fra Mijo Džolan je, između ostaloga, naglasio:

"Ovdje smo da se prije početka izmirimo, oprostimo jedni drugima, dopustimo da nas obuzme iskren stav kajanja što nismo dopustili da nas Evanđelje do kraja zahvati i budemo kao novi ljudi znakovi slobode i nade današnjim muškarcima i ženama, što nismo dovoljno hrabro pronosili poruku o dostojanstvu čovjeka i svega stvorenja Božjega, osobito na mjestima njegova poniženja i nepravdi, što nismo uvijek kao kršćani dovoljno snažno rekli "da" gdje je trebalo "da" i "ne" gdje je trebalo "ne" i što tako nismo dovoljno jasno učinili naše zajednice i našu Crkvu vidljivim događajem Duha Božjega".

Uz koncelebraciju svih franjevaca okupljenih na kapitolu misno slavlje predvodio nadbiskup vrhbosanski Vinko kardinal Puljić koji je u prigodnoj homiliji, između ostaloga, naglasio:

"Imajte hrabrosti poći na izvore svoje franjevačke karizme. Karizma franjevaštva je nešto neistrošeno i živo. Vjerujem da ćete uspjeti pročitati znakove vremena u kojem se odvija ovaj kapitul. Ovo je godina krunice, neka kapitul pomogne u otkrivanju Euharistije kao izvora našega ostvarenja. Pod geslom Krist nada Europe odvija se Katolički dan srednje Europe. Nama treba hrabre svjedočke nade. Neka provincija Bosna srebrena bude znak nade na ovim prostorima. U katoličkom identitetu nalazi se franjevačka karizma. Budite vjerodostojni svjedoci i navjestitelji. Sjetite se nezaboravna Papina pohoda ovoj zemlji u kojoj ste vi

kao karizma prisutni preko 700 godina. Otkrijte darove Božje stavljene u vas i donosite plodove svetosti. Imajmo hrabrosti ukloniti sve sablazni koje zasjenjuju lice Kristovo. U ovim vremenima ostavite svijetli trag franjevačke karizme da možete biti znak nade za svakog čovjeka".

Radni program obuhvaća analizu života i rada Provincije, analizu crkvenog, civilizacijskog, društvenog, narodnog i humanitarnog konteksta te formuliranje projekata, zaključaka i orijentacija na rad franjevaca u sljedećem trogodištu. (KTA)

dan sv. Benedikta, želimo obogatiti i potvrditi svoju franjevačku baštinu utkanu u temelje Europe, Crkve u Bosni i Hercegovini i države Bosne i Hercegovine. Molimo Boga i želimo se zauzimati za ona načela na kojima počiva Europa i na kojima će moći opstati globalni svijet, a to su: dostojanstvo osobe, ljudska sloboda, odgovornost primjerena demokratskim načelima, nepatvoreno poštivanje i uvažavanje religioznih sloboda te kulturnih i nacionalnih prava.

I s ovoga kapitula želimo biti glas onih koje gotovo više nitko ne čuje, a to su prognani, raseljeni, obespravljeni i osiromašeni. Zato pozivamo sve odgovorne, i po tome prosuđujemo njihovu veličinu i političku odgovornost, da se zauzmu za ostvarenje njihovih prava u svjetlu načela na kojima počiva ujedinjena Europa kojoj težimo. Očekujemo da će ih najviše primjenjivati međunarodni predstavnici u BiH koji imaju široke ovlasti u postavljanju stabilnih temelja države Bosne i Hercegovine. U ime braće kapitularaca, priopćenje potpisuje provincijal fra Mijo Džolan, predsjednik kapitula. (KTA)

IZABRANI DEFINITORI FRANJEVAČKE PROVINCIJE BOSNE SREBRENE

U sklopu Provincijskog kapitula franjevačke provincije Bosne Srebrene, vrhovnog i zakonodavnog tijela Provincije, održanom u Sarajevu od 7. do 11. srpnja, izabrani su definatori Franjevačke provincije Bosne Srebrene za naredno trogodište: fra Ilija Jerković, fra Stipo Karajica, fra Marijan Karaula, fra Jozo Marinić, fra Luka Marković, fra Ivica Matić, fra Mato Popović i fra Vjekoslav Tomić. Zajedno s provincijalom fra Mijom Džolanom i vikarom Provincije fra Petrom Matanovićem oni čine upravno tijelo Provincije za sljedeće tri godine. (KTA)

KAPITUL FRANJEVAČKE PROVINCIJE U KUĆI MIRA

U Kući mira u sklopu Franjevačkog samostana na Rami - Šćitu od 22. do 25. srpnja održao je Definitorijski Franjevačke provincije Bosne Srebrene svoj Kapitularni kongres. Tom se prilikom Kongres posebno bavio analizom rada i života Franjevačke provincije Bosne Srebrene u kontekstu mjesnih crkava, naroda i suverenih civilizacijskih trendova. Isto tako bilo je govora i o pastoralnim, socijalnim i evangelizacijskim projektima te o personalnoj organizaciji samostalnih župnih i odgojno-obrazovanih bratstava. Kapitolu su osim provincijala fra Mije Džolana, vikara fra Petra Matanovića prisustvovali i svi nedavno izabrani definatori Provincije.

PROSLAVA KATOLIČKOG DANA BOSNE I HERCEGOVINE NA KUPRESU

U subotu 19. srpnja, uoči sv. Ilije, nebeskoga zaštitnika Crkvene pokrajine u BiH, Hrvati katolici Bosne i Hercegovine na Kupresu su svečano proslavili svoj Katolički dan. Program je započeo večer uoči proslave, prigodnim programom i noćnim bdijenjem. Glavni događaj Katoličkoga dana Bosne i Hercegovine bilo je misno slavlje na Kupresu koje je predvodio nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić uz koncelebraciju osam nadbiskupa i biskupa, 166 svećenika i u nazočnosti dvadesetak tisuća vjernika.

Osam zemalja Srednje Europe: Austrija, Bosna i Hercegovina, Češka, Hrvatska, Mađarska, Poljska, Slovačka i Slovenija od Spasova 2003. do Spasova 2004. godine pojedinačnim i zajedničkim pastoralnim programima proslavljaju "Srednjoeuropski Katolički dan". Biskupijske i nacionalne proslave "Katoličkog dana" odvijat će se u 2003. godini u pojedinim zemljama, a završno slavlje svih osam zemalja Srednje Europe bit će u Mariazellu, u Austriji 22. i 23. svibnja 2004. godine.

Biskup banjolučki, mons. dr. Franjo Komarica, na početku je u ime Biskupske konferencije BiH zahvalio svima na spremnosti da aktivno sudjeluju u domovinskoj proslavi Katoličkoga dana na Kupresu. Pozdravio je predstavnike drugih Biskupskih konferencija koji su s Hrvatima katolicima BiH došli slaviti Katolički dan.

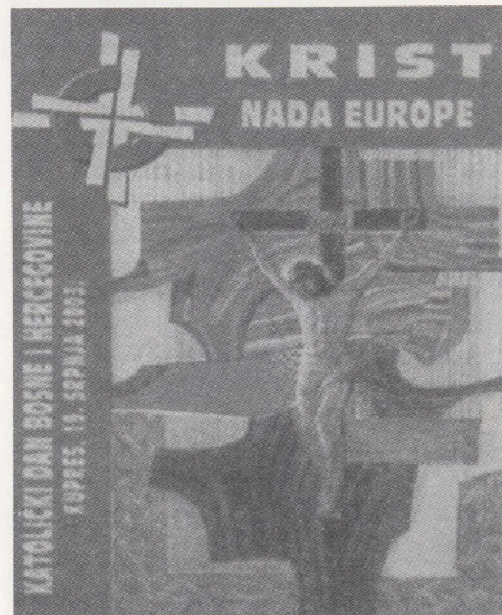
Kupres je za domaćina "Katoličkog dana BiH" izabran jer se nalazi na tromeđi triju biskupija u BiH: Vrhbosanske, Banjolučke i Mostarsko-duvanjske. Predsjednik Biskupske konferencije BiH Franjo Komarica, ostvarujući misno slavlje, naglasio je važnost Kupresa rekavši da su se "na kupreškoj visoravni kršćani okupljali u prvim stoljećima kršćanstva".

Kardinal Vinko Puljić u svojoj propovijedi poručio je, između ostaloga:

"Ovdje smo autohtoni i duboko je naše korijenje. Tu smo i tu želimo ostati. Baštinili smo svoju vjeru od otaca."

Ona je skupo plaćena. Ne smijemo zaboraviti mučeničku krv koja je natopila ovu zemlju. Ostajemo živi Božji narod, tu želimo živjeti u miru s drugima. Ova je zemlja naša domovina, ova nam je gruda sveta i draga. Svima poručujemo: nemojte nam smetati da križ Kristov volimo i pred njim se molimo. Križ Kristov, pobožnost Mariji i odanost Svetom Ocu tri su oznake hrvatskoga naroda. Danas jamčimo našim precima da ih nećemo izdati."

U propovijedi kardinal Puljić više je puta istaknuo nužnost oprosta u BiH naglasivši da su katolici Hrvati sposobni drugima oprostiti. U tom kontekstu kardinal Puljić je poručio drugim narodima u BiH: "Oprostite nam gdje smo iz ljudske slabosti, a možda iz zlobe počinili zlo". Upozorio je da se dosto-

janstvo čovjeka ne mjeri brojem glasova u Parlamentu niti imovnim stanjem...

Pozdravne govore su uputili: **Mons. Santosa Abril y Castelló**, Apostolski nuncij u BiH, izaslanik BK Hrvatske, **biskup Vlado Košić**, biskup Alois Schwartz iz Klagenfurta, biskup Miklos Beer, izaslanik BK Mađarske, biskup Alojz Uran, predstavnik BK Slovenije.

PROGLAS BK BiH PRIGODOM KATOLIČKOGA DANA

Okupljeni na Kupreškoj visoravni, susreću naših biskupija, zahvaljujemo Bogu za dragocjeni dar katoličke vjere i za naše mjesto u krilu Crkve Kristove, u kojoj baštinimo i želimo nastaviti neprekinutu nit duhovnoga zajedništva njezine dvijetisućite milosne povijesti.

Ponosni što i naš hrvatski narod u BiH već četrnaest stoljeća pripada duhovno-kulturnom kontekstu Srednje Europe, ovim svečanim slavljem našega Katoličkoga dana, prigodom osamstogodišnje ispovijesti vjere naših pradjedova na Bilinu Polju i ovogodišnjega blagoslovljena susreta s Kristovim namjesnikom u Banjoj Luci, želimo učvrstiti

svoju pripadnost i obnoviti svoju ljubav prema ovoj zemlji, koju nam višnji Bog daje kao svoj dar i kao naš zadatak.

Svjesni smo da nam je u njoj u ovom vremenu potvrđivali i u budućnosti ostvarivati svoje ljudsko zvanje i katoličko poslanje gradeći i s drugima civilizaciju razumijevanja i solidarnosti. Uvjereni smo da je u ovoj zemlji različitosti život moguć iskrenom katoličkom, ekumenskom i dijaloškom otvorenosti. Mi tu spremnost i ovom prigodom očitujemo prema svima, vjerujući u Sina Božjega koji radi nas ljudi i radi našega spasenja postade čovjekom.

Poučeni povijesnim iskustvom, nedavnom ratnim stradanjima i mučnim poratnim kušnjama, uviđamo da katolički vjernici ne mogu izvršiti svoje povijesno poslanje - te bi nastojanje Katoličke Crkve i cjelokupnoga društva u BiH ostalo uzaludno - kad ne bi za to postojali neki temeljni uvjeti.

Stoga s ovoga mjesta svečano proglašavamo, tražimo i molimo da nam se pruže mogućnosti očuvanja naše vjerske i nacionalne samobitnosti. Vjerujemo da se u ovoj zemlji, u kojoj su, nerijetko, različitosti bile povodom stradanja njezinih ljudi i naroda, upravo te posebnosti mogu i moraju pretvarati u izvore uzajamna obogaćenja svih njezinih stanovnika.

Ohrabreni poticajima današnjeg Pape, neumorna glasnika ljudskog dostojanstva i mira među narodima, mi katolici, snagom vlastite vjere u Boga i povjerenja u čovjeka još jednom potvrđujemo svoju spremnost djelotvorno poštovati i prihvaćati vjernike drugih Crkava i vjerskih zajednica, kao i sve druge građane, u njihovu vlastitu identitetu.

Da ovu spremnost možemo u svakodnevnom životu djelima potvrđivati, to isto poštovanje i prihvaćanje našeg identiteta očekujemo i od drugih. Stoga od svih koji o tome odlučuju, domaćih i međunarodnih predstavnika vlasti, tražimo očitije jamstvo i uvjerljiviju potvrdu temeljnih oznaka našega narodnog bića.

Proglasi o samobitnosti i konstitutivnosti hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini mrtvo su slovo na papiru, ako on nema konkretna prava na vlastito ime, na jezik, na vlastite kulturne i odgojno obrazovne ustanove, na pravednu zastupljenost na

Snimak:
Katolički tjednik

svim razinama vlasti, te na pravičnu raspodjelu materijalnih uvjeta života, kao temeljne pretpostavke i okvire zaštite ljudskih i narodnih prava. Oblici društvenog uređenja, kao i sva nastojanja na putu od sukoba do pravedna mira, očito pokazuju i potvrđuju da se samo zaštitom i promocijom zdravih ljudskih posebnosti može doći do skladna i bogata zajedništva.

Duboko smo svjesni da se ni od koga, pa ni od vjernika, ne može očekivati ljubav i žrtva za zemlju i društveno uređenje kojemu nije put i cilj pravičnost i zaštita građana i naroda. Stoga tražimo da se i vjernicima katolicima pruže uvjerljivi motivi i razlozi za

njihov povratak i ostanak te bezpridržajno uključivanje u izgradnju budućnosti ove zemlje.

Vas, braćo i sestre, pozivamo i potičemo ne dajte se u svojoj vjeri pokolebati, u nadi razočarati, u ljubavi obeshrabriti. Poteškoće u kojima živimo nisu nepremostive. Životne kušnje kojima smo izloženi mogu postati izvorom Božjega blagoslova. To nas je čvrsto uvjerenje okupilo danas u ovo veličanstveno zajedništvo naše vjere u trojedinoga Boga, na ovo zajedništvo u Božjoj blagotvornoj nazočnosti. Molimo ne samo danas nego i ubuduće Boga Oca, Sina i Duha Svetoga da to pretvori u nove izvore nade i nadahnuća za

našu sutrašnjicu. Neka je istom trojedinom Bogu i po našem životu ovdje u ovoj zemlji svaka čast i hvala i danas i sutra i do konca svijeta. Amen. Amen. Amen. Tako neka bude.

Svetoj misi u župi Otinci u Kupresu, prisustvovali su i najviši hrvatski dužnosnici u Bosni i Hercegovini, među kojima predsjedatelj bosanskohercegovačkoga Predsjedništva dr. Dragan Čović i ministar sigurnosti i dopredsjednik Vijeća ministara Bariša Čolak. Nakon Svete mise na Kupresu upriličen je kulturno-umjetnički program. (KTA)

ČETVRTA PORATNA LILIJADA U DOKNJU

Otvaranje manifestacije LILANJA: Slavica Đulabić, Manda Banović, Josip Šimić

U povodu blagdana svetoga Ilije proroka, najvećeg uzora čvrste i nepokolebljive vjere u jednog Boga, 19. srpnja 2003. godine Društvo "Hrvatski dom" Tuzla, ogranak Dokanj u Doknju organizirao je lilanje. Program lilanja je organiziran u okviru manifestacije "Ljeto u Tuzli 2003".

Lilanje ima veoma staru tradiciju u Bosni, a podsjeća na paljenje vatre sv. Ilije proroka na brdu Karmel u Izraelском kraljevstvu u IX. stoljeću prije Krista. Jedino se Ilijina vatra, na molbu Jahvi zapalila, a njegove je protivnike mnogobošce narod protjerao i ponovno prihvatio pravu vjeru u jednog jedinog pravoga Boga Jahvea.

Veoma značajno mjesto prorok Ilija uživa u židovskoj i islamskoj predaji, o čemu svjedoče brojni zapisi. On je najveći uzor monaštvu, redovnicima, koji su najzaslužniji za njegovo štovanje u Bosni i Slavoniji.

Tako su običaj lilanja, tu staru tradiciju, obnovili u selu Dokanj. Sa svih strana se čulo, "Gori lila uoči lllina". Zato i nije čudo da je rijetka katolička župska zajednica u Bosni u kojoj barem jedno selo ili cijela župa ne slave ovog Božjeg ugodnika. I ne samo to: Njegovo ime je toliko prisutno u obiteljima da neću preterati ako ustvrdim da nema veće obitelji u kojoj

netko od sinova ili kćeri ne nosi ime Ilija, posebno u starijim generacijama.

U tuzlanskom se kraju slavi u Orašju na llinčici, Mramoru, Doknju, Ljubačama, Gornjoj Dragunji.

Proslava na Orašju ima posebno značenje, jer se i selo i groblje nalaze na llinčici, brdu iznad Tuzle koje je dobilo ime po ovom Božjem ugodniku.

Lila se pravi od kore trešnjeva drva i to još bolje od kore divlje trešnje. Ta kora je masnija pa bolje gori. Njome se uveže vrh dugačke motke pa se onda zapali. Može se praviti i od slame. To su lile koje gore burnije i brže sagore. Umjesto obične motke, bolje je uvezati "rogulje" jer je tada krijes veći. U ovom kraju u zadnje vrijeme lila se "modernizirala". Pravila se od "pucvala" uvezanih u žičanu mrežu. Ta lila je bila najdugotrajnija. Kad se ona vrtjela u krug, stvarala se impozantna ilinska svjetlost. Nekada su u tome sudjelovali čitavi sokaci ili zaseoci, i to su bile prave radosti.

Velika ilinska vatra zapaljena je u devet sati navečer, a ubrzo zatim djeca su mahala svojim bakljama, pjevajući pjesmicu spjevanu baš za lilanje. U međuvremenu se skupilo i mnogo odraslih pa nije bilo mogućnosti da dođe do požara ili povreda. Nakon lilanja, sva djeca koja

su te večeri sudjelovala na lilanju počašćena su sokom i slatkišima.

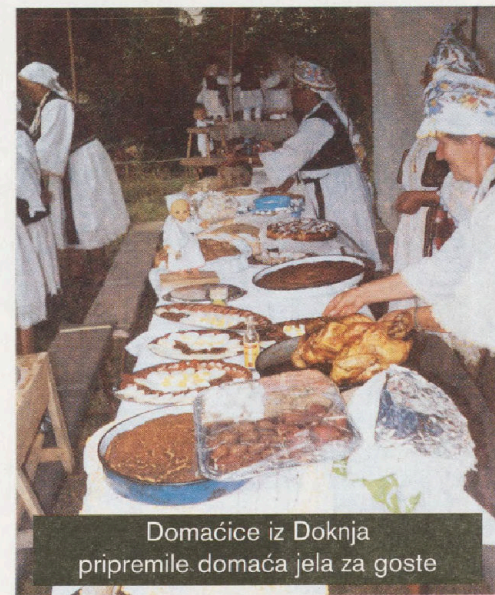
Predlažem i onima koji se ove godine možda nisu litali da to učine narednih godina, jer je lijepo čuti i vidjeti da se stari hrvatski običaji još uvijek njeguju, posebno u vremenu i prostoru u kome se nalazimo.

Osim lilanja organizirana su natjecanja u skoku u dalj s mjesta, bacanje kamena s ramena i navlačenje konopca. U svim disciplinama nastupala su djeca i odrasli, a proglašeni su i pobjednici i dodijeljene simbolične nagrade. Ipak je od postignutih rezultata bilo bitnije druženje i susreti prijatelja i znanaca.

Najdulji skok u dalj s mjesta 251 cm postigao je Boris Bosankić, koji je bio i najbolji u bacanju kamena s ramena, a među djecom pobjednik je bio Boris Đulabić.

U navlačenju konopca posebnu pozornost su privukli najmlađi.

Ovom prigodom su izloženi i radovi narodnih nošnji, alata, posuđa i pribora kojima su se ljudi ovoga kraja nekada služili. (mini stupa, trili-

Domaćice iz Doknja pripremile domaća jela za goste

ca, žrvanj, avan, pratljača, dubak, bešika i dr.). Sve su to pripremile vrijedne ruke neumorne mještanke Mande Banović, zaljubljenice u tradicionalne običaje i naše starine.

Isto tako časne dokanjske kućanice priredile su ukusna stara jela, koja se danas rijetko znaju spravljati (gurabija, salnjaci, pogača, prova, pita pekmeznača i dr.). Sva jela su bila dostupna kušati gostima lilijade.

Tako je protekla još jedna lijepa manifestacija lilanja kojom su dosta pažnje posvetili tuzlanski mediji (TV TK, Tuzlanska TV, Radio soli, Front slobode i radio BiH koji je 26. srpnja emitirao specijalnu emisiju pod nazivom "Vrijeme, ljudi i običaji").

Postoji želja svih ljubitelja tradicionalnih običaja, da ako Bog da dogodio ova manifestacija bude još sadržajnija, kako bi se izvuklo iz zaborava sve ono što je bilo sadržaj zabave i života naših starih.

Zvonko BOSANKIĆ

SVETA ANA - PARSELO

U našoj Nadbiskupiji Svetoj Ani je posvećeno sedam župa, te brojne filijalne crkve i kapele. U Tuzlanskom dekanatu osnovana je župa 1986. u Par Selu, a gradnja crkve je počela 1980. godine. Crkva je nedovršena dočekala rat, a u ratu je potpuno dovršena, zahvaljujući energičnom, poduzetnom i razboritom župniku vlč. Bartolu Lukiću.

Misno slavlje je u subotu, 26. srpnja, predvodio vlč. Stipo Knežević, direktor Caritasa Nadbiskupije Vrhbosanske, uz koncelebraciju deset svećenika iz okolnih župa Tuzlanskoga dekanata s dekanom preč. Perom Ilikićem i mons. Mijom Perićem.

Sveta misa se slavila u crkvenome dvorištu, kako bi svi vjernici, njih oko dvije tisuće, štovatelji Svete Ane, mogli pratiti i sudjelovati u misnom slavlju.

Propovjednik vlč. Stipo Knežević govorio je o životu Svete Ane i Joakima, koji nisu imali dvadeset godina djece. Nakon ustrajnih molitva Bog im je uslišao molitve i udijelio kćerku Mariju, Majku Isusovu i našu majku. Govorio je praktično i aktualno, o osjećaju odgovornosti svakome čovjeku, jer ništa nije slučajno. Mi smo se rodili ovdje, a netko drugi tamo i to ima svoj smisao i značenje. Nama je potrebna vjera, pov-

jerenje u Božju potporu i želja da se vrate naši ljudi, a da oni koji su ovdje, ostanu na svojoj zemlji, da imaju svoj dom i svoju obitelj. Tko bude znao osluškivati Božju riječ taj će izaći kao pobjednik u borbi sa životom, jer vjera daje snagu i život, samo ona traje, a sve drugo prolazi.

Župnik vlč. Marijan Marijanović zahvalio se Bogu na lijepome danu, svećenicima, okupljenim vjernicima i mladom crkvenom zboru na sudjelovanju u misnom slavlju.

J.N.

PAPIN POHOD U SRCE PATNJE I U SRCE NADE

"Prije mjesec dana (22. lipnja 2003) apostolsko putovanje Ivana Pavla II. u Bosnu i Hercegovinu". Pod tim naslovom vatikanski dnevnik L'Osservatore Romano u svojem najnovijem izdanju, s nadnevkom od 21. i 22. srpnja, koje se u prodaji pojavilo 22. srpnja ujutro, objavio poseban osvrt na 101. apostolsko putovanje Svetoga Oca izvan Rima i Italije, a napisali su ga vrhbosanski nadbiskup metropolit kardinal Vinko Puljić, banjalučki biskup i predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine Franjo Komarica te novinar urednik vatikanskoga dnevnika Giampaolo Mattei. Prilog kardinala Vinka Puljića naslovljen je "Pobijedila je Kristova ljubav; pobijedila je Papina ljubav i ljubav Crkve", a prilog biskupa Franje Komarice "Blagi melem na još uvijek krvareće banjalučke rane". Prilog pak novinara Giampaola Matteija nosi naslov "U samo srce patnje, u samo srce nade". Sličan osvrt objavljen je i na nedavni pastirski pohod Svetoga Oca u Republiku Hrvatsku, kao i na njegove prijašnje pastirske pohode Hrvatskoj i BiH.

OSVRT LISTA L' OSSERVATORE ROMANO

Navlačenje konopca

TUZLANSKO JEZERO

Svečanosti je prisustvovalo više tisuća građana...

Načelnik gospodin Jasmin Imamović proglašava jezero otvorenim...

U petak, 18. srpnja 2003. u centru grada Tuzle, na Pingi, svečano je otvoreno vještačko jezero, u prisustvu više tisuća građana Tuzle i brojnih gostiju.

Svečanosti su prisustvovali uzvanici iz političkoga, kulturnog i vjerskog života grada Tuzle, Tuzlanskoga kantona, Federacije BiH, predstavnici veleposlanstava u BiH: Norve-

ške, Japana, Hrvatske i SAD, Provincije Ravene, grada Pečuha, predstavnici međunarodnih organizacija, te gospodarstvenici i predstavnici medija.

Nakon bogatoga kulturno-zabavnog programa, u kojem su sudjelovali Željko Bebek, Nedžad Salković, Vlado Kerošević, te tuzlanske glazbene skupine, načelnik gospodin

Jasmin Imamović svečano je proglasio Panonsko jezero otvorenim. Nakon toga su mnoge djevojke i mladići preplivali ovo jezero.

Kupanje na atraktivnom i ljekovitom jezeru je, zbog provjere postrojenja, otvoreno za građane 24. srpnja. Već prvi dan se okupilo tisuću kupaca.

Prije deset milijuna godina tu je bilo Panonsko more. Kasnije se tu vadila sol, zatim je podignuto naselje, i ne tako davno, tu su bile kuće i ulice. Uslijed slijevanja terena kuće su porušene ili potonule sedamnaest metara. Stalna briga grada bila je kako sanirati to područje. Nasipavana je zemlja, a uz svaku kišu se pojavljivala voda i plavila ulicu. Danas je to ograđen prostor, uređeni su prateći objekti i igrališta, prostor za šetnju. Voda u jezeru se mijenja svaka 24 sata - miješa se slana voda iz slanih bunara sa slatkom vodom i kroz deset cijevi pušta se u jezero. Sve je automatizirano. Na postrojenjima se dezinficira slatka voda, dozatori joj automatski određuju svojstva. Povratnim, sistemom instalacija voda sa površine jezera neprestano otječe.

Zahvaljujući upornosti načelnika **Jasmina Imamovića** i njegovih suradnika, jedna smrdljiva Pinga, pretvorena je u atraktivno mjesto u centru grada Tuzle - **TUZLANSKI BISER**.

J. N.

VISOKI GOSTI

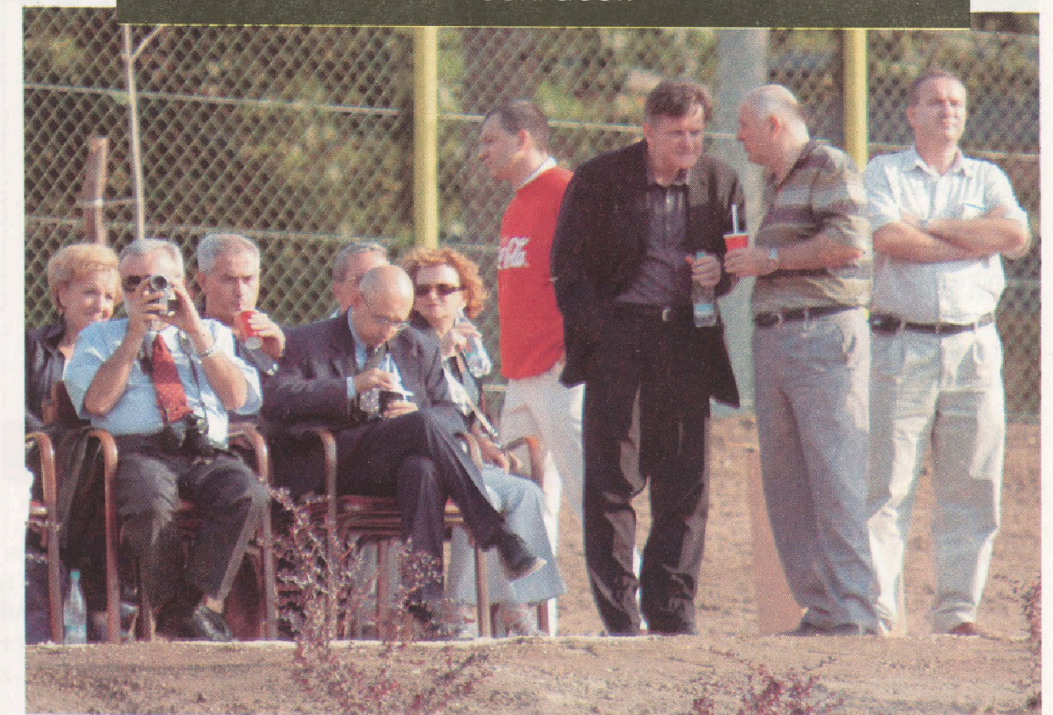

Foto: Ahmet Bajrić Blicko

KIP SVETOGA FRANJE ASIŠKOGA POSTAVLJEN JE U ŽUPI ŠIKARA

U DVORIŠTU ŽUPNE CRKVE SV. Franje Asiškoga u Šikari je, u utorak, 22. srpnja 2003. godine, postavljen brončani kip svetoga Franje Asiškoga.

Kip je visok dva metra, a težak oko 300 kg. Izgradio ga je akademski kipar **Veno Jerković**, a lijevan je u Ljevaonici umjetnina **Damir Ujević** u Zagrebu. Postavljen je na granitnom postolju.

Kip je planiran za vrijeme župnika fra Dominka Batinića i fra Martina Antunovića, a izrađen je za vrijeme župnika fra Franje Martinovića.

Gospodin Veno Jerković darivao je autorstvo - izradio kip - svojoj rodnoj župi, a lijevan je u bronci i postavljanje kipa darovali su župljani župe Šikara sa svojim župnikom.

Veno Jerković, rođen je u Ljepunicama, a živi i radi u Kaštel Kambelovcu, Split. Bavi se kiparstvom i uređivanjem interijera u crkvama. Autor je mnogobrojnih javnih radova u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj. Spomenimo neke: brončani kip koze što je, kao simbol, maskota Tuzle, postavljena ispred Hotela "Tuzla", kip sv. Ive za glavni oltar u Živinicama, imponantna kamena gromada u obliku stećka na čijem se licu nazire veliki bijeli križ, spomenik Svetom Ocu u Solinu, u povodu njegovog dolaska u Solin, i mnogi drugi.

Za svoj umjetnički rad primio je značajne nagrade i priznanja.

U razgovoru s njim predložio je:

- da svi umjetnici (iz raznih oblasti) rođeni u tuzlanskom kraju slijede njegov primjer i da nastave oplemenjivati svoj rodni kraj, jer to naš kraj zaslužuje i jer tu živi čovjek koji zna cijeniti umjetnička ostvarenja;

- da se ne zaborave značajni Hrvati ovoga kraja, koji su stvarali ovdje ili bilo gdje u svijetu;

- da se o njima piše kako ih pokoljenja ne bi zaboravila.

U radu obnavljanja HKD Napredak 1990. kada se "smjelo" i "nije smjelo" raditi, kada

g. Veno Jerković

je bilo najteže poslije 45 godina zabranjenoga djelovanja, gospodin Veno Jerković izabran je tajnim glasanjem za prvoga Napretkova predsjednika.

Suradivao je u brojnim osnivačkim akcijama tuzlanskih Hrvata u teško vrijeme.

Pred rat je otišao u Kaštele sa suprugom Inom (koja je slikarica) i troje djece. Supruga je, također, bila aktivna u HKD Napredak i izradila je mozaik na pročelju župne crkve u Šikari.

Gospodin Jerković sada dolazi u svoj rodni kraj i odazove se na svaki poziv kada ga netko iz Tuzle potraži, te vjerujemo da ćemo se češće susretati s našim umjetnikom u ovome gradu.

J.N.

GORNJA TRAMOŠNICA

GOSPA OD ANĐELA

U subotu, 2. kolovoza u Gornjoj Tramošnici je svečano proslavljen blagdan Gospe od Anđela.

Svečana sveta misa slavljenja je ispred novopodignute crkve, uz sudjelovanje župljana i vjernika ostalih župa. U misnom slavlju sud-

jelovalo je više tisuća vjernika, tridesetak svećenika i petnaestak časnih sestara. Veliki broj župljana došao je iz inozemstva koji su izbjegli u prošlom ratu. Misno slavlje je predvodio **fra Petar Matanović**, vikar Franjevačke provincije Bosne Srebre, uz koncelebraciju

sedamnaest svećenika susjednih župa. Propovijedao je fra Petar Matanović. Govorio je o pobožnosti našega naroda prema Majci Božjoj i o početku slavljenja Gospe od Anđela, spominjući svetoga Franju Asiškoga koji se svaki dan molio Gospi od Anđela u maloj i skromnoj crkvi - Porciunkuli. Govorio je o povratku i ostanku na ovoj zemlji, posebno mladih ljudi, gdje su živjeli naši pradjedovi. Tu je naša zemlja, tu je naš dom, tu su naša svetišta. Obnovit ćemo naše srušene kuće i naše crkve. Budimo uz nebesku Majku i ona će nam nadoknaditi sve izgubljeno. Suvremeni čovjek je izgubio smisao za žrtvu, a Križ je najveći smisao života. Nema sreće i mira ako se Bog ne bude usadio u naša srca. To je poruka današnje svetkovine.

Pod misom je pjevao crkveni zbor iz Tolise. Na kraju mise župnik fra Valerije Stipičić, zahvalio se subraćima svećenicima, časnim sestrama, gostima i župljanima koji su došli u tako velikom broju slaviti blagdan župe Gospe od Anđela. Posebno se zahvalio svima koji su dali svoj doprinos za dovršenje crkve.

Župa Tramošnica se spominje još 1655. godine. Nakon bečkoga rata 1683. u vioru turskih razaranja župa i župljani su nestali zajedno sa samostanom. Po slabljenju turske vlasti franjevci ponovno dolaze u Tramošnicu, a s njima i vjernici. Tramošnica je ponovno proglašena župom 1802. godine. Prva crkva je podignuta 1840. župnik fra Ilija Čavarović s pukom je izgradio novu crkvu 1855., koja je bila u funkciji do 1972. godine, a do 1975. sagrađena je nova crkva i novi župni stan. Župna crkva Gospe od Anđela (Porciunkula) je srušena od strane srpskih snaga 15. kolovoza 1992. godine, kao i župna kuća koja je najprije opljačkana pa onda srušena. U župnom stanu izgorjela je knjižnica i arhiv od neprocjenjive vrijednosti.

Samostan časnih sestara franjevki, sagrađen 1988., zajedno s crkvom i župnom kućom je zapaljen i dosta uništen.

Uz pomoć Božju i Gospe od Anđela, te župljana i dobročinitelja, zalaganjem župnika podignuta je nova crkva.

Crkva i župa ponovno su postale mjesta okupljanja vjernog i napaćenoga naroda, koji, unatoč svim olujama i viorima povijesti, nije izgubio vjeru u Boga. Narod se vraća na svoja ognjišta, međutim, taj povratak teče presporo.

J. N.

PROSLAVA PATRONA ŽUPE ŽABLJAK (140. obljetnica)

Dvadesetoga dana mjeseca srpnja tuzlanski je crkveni zbor pozvan na gostovanje u župu Žabljak, smještenu u dolini Usore. Širom svijeta toga dana katolici slave spomendan na sv. Anu i Joakima, a župa Žabljak svoju zaštitnicu sv. Anu. Kako to već polako postaje i tradicija, Zbor je i ovaj put bio pojačan mladima, članovima Framaškoga zbora (rekao bih na zadovoljstvo i jednih i drugih).

Naši su pjevači i svirači uzveličali misna slavlja u 9,00 i 11,00 sati. Misa u 9,00 sati bila je za bolesnike i na njoj se tradicionalno blagoslivlja voda koju vjernici nose svojim kućama. Po završetku misnih slavlja, vjernici su se zabavili pjesmom i igrom. Na opće iznenađenje, inicijatori svega bili su upravo Tuzlaci. Nakon toga, župnik vlč. Ivan Ravlić priredio nam je ručak, gdje su objedovali i prakanaturi okolnih župa, njih tridesetak (lijep običaj). Druženje je nastavljeno uz pjes-

Fra Nediljko Jerko, gvardijan franjevačkoga samostana govorio nam je o našim bakama koje su nas kao djecu učile prvim molitvama i majčinskoj ljubavi - najvećoj na svijetu. Majke su nam dale život, naš jezik i vjeru. Govorio nam je i o domovini i pri tome rekao nešto što bi nam rekli i naši domaći franjevci, a to je da nam sve Švicarske, Njemačke, Amerike i Kanade ne mogu donijeti istinsku sreću već to može učiniti samo naša domovina, domovina naših roditelja i generacija koje su im prethodile.

Vlč. Anto Aračić župnik iz Crikvenice govorio nam je o sv. Ani i o majci kao temelju društva. Sv. Ana je kao što znamo ili bismo barem trebali znati, majka Blažene Djevice Marije. Udavši se za Joakima imala je dvije želje: "ugoditi", Bogu i mužu. Prvo je postizala molitvom, a drugo vjernošću, poslušnošću i dijeleći radost i žalost s mužem. Ana i Joakim nisu imali djece, a u starozavjetnom vremenu bila je to sramota (a danas ??? pita

g. Martin - FRAMA svira kolo a narod uživa igrajući

Crkveni zbor iz Tuzle s domaćima i gostima

mu, da bi se u poslijepodnevnom satima krenulo doma.

Ovaj dan će svima ostati u sjećanju? Nekima po lijepom pejzažu, nekima po toplom prijemu naših domaćina, drugima opet po lijepim i zgodnim curama i dječicima, ali sasvim sigurno svima po sjajnim propovjedima predvoditelja misnih slavlja, **fra Nediljka Jerka** i **vlč. Ante Aračića**. I jedan i drugi, su iz Crikvenice i rado su se odazvali pozivu **vlč. Ivana Ravlića**.

se Aračić). Stoga čine zavjet Bogu i dobivaju kćerku Mariju. Vlč. Aračić vidi majku kao dušu obitelji. Imati dobru majku najveća je radost (Dajte mi dobrih majki i ja ću obnoviti cijeli svijet. riječi su pape Pia IX.).

Roditeljima, a i onima koji to nisu, poručuje kako je odgoj djece veličanstvena zadaća i velika odgovornost pred Bogom. Donoseći djecu na svijet, roditelji prinosu kao dar Bogu, crkvi i hrvatskome narodu.

Ivica Kovačević i Zvonko Bosankić

Marija Bistrica

U časopisu "Milosti puna" glasilo svetišta Majke Božje Bistričke, br. 30 na 10. stranici objavljen je tekst posvećen daru što su ga bosanski franjevci darovali Svetome Ocu.

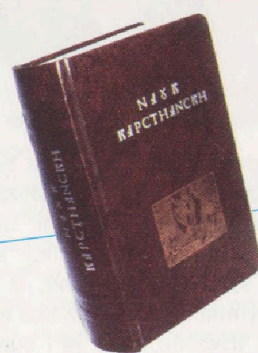
Uredništvo "Milosti puna" napisalo je:

22. lipnja Sveti Otac je proglasio blaženim Ivana Merza. Bio je to povijesni događaj u Banjaluci.

Tada je Sveti Otac primio od franjevaca i povijesni dar – obnovljeno izdanje knjige "Nauk kristjanski" – tiskano u Veneciji 1611.

Mi se ponosimo što je naš župnik, mons. Lovro Cindori, u znak zahvalnosti primio pretisak te knjige.

Uredništvo MP

Franjevačka provincija Bosna Gredrena je jedina ustanova u Bosni i Hercegovini koja, od 1291. godine do danas djeluje, institucionalno i bez prekida.

U povodu drugoga pastoralnog pohoda pape Ivana Pavla II. Crkvi u Bosni i Hercegovini

mi Bosanski franjevci

Njegovoj Svetosti,

darujemo obnovljeno izdanje knjige Nauk Kristjanski.

Djelo je prvi put tiskano u Veneciji 1611. Napisao ga je i izdao, na narodnome jeziku, narodnim pismom bosanica, član Franjevačke provincije Bosne Gredrene, otac bosanskohercegovačke književnosti, fra Matija Divković.

Nauk kristjanski je prva tiskana knjiga na narodnom jeziku i fra Matija je, u Veneciji, sam izlio tiskarska slova za ovo prvo, povijesno izdanje, čija su naredna, brojna skraćena izdanja imala posebno značenje i veliku ulogu u trajanju i očuvanju katoličke vjere u Bosni i Hercegovini.

Banja Luka – Petričević, 22. lipnja 2003.

Provincia franciscana Bosnae Argentinae unica est in Bosna et Hercegovina institutio, quae eam ab anno 1291 usque ad hodierna tempora institutionaliter perdurat et agit. Occasione secundae visitationis pastoralis Papae Joannis Pauli II Ecclesiae in Bosna et Hercegovina,

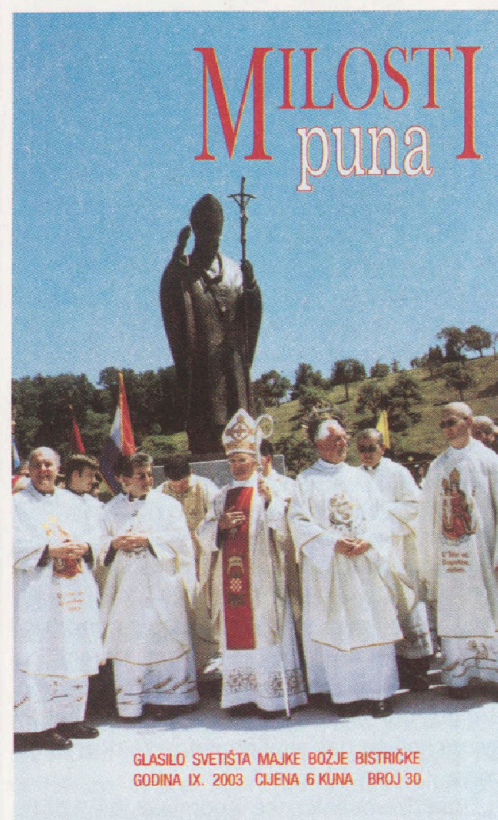
nos franciscani Bosnenses

donoum Ei damus alteram editionem operis Nauk kristjanski

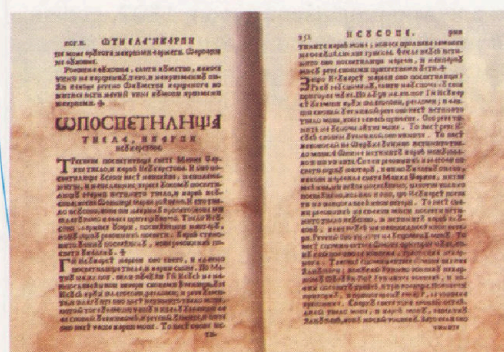
auctoris fra Matthiae Divković, sodalis Provinciae nostrae, quod anno 1611 Venetiis typis editum est, et quidem lingua vernacula et litteris bosanica dictis.

Opus hoc, multis contractis editionibus, incremento fidei catholicorum Bosnae et Hercegovinae magnopere profuit.

Banja Luka – Petričević, 22. junii 2003.

GLASILO SVETIŠTA MAJKE BOŽJE BISTRIČKE
GODINA IX. 2003. ČIJENA 6 KUNA BROJ 30

Prijateljstvo koje Hrvatski Glasnik povezuje s uredništvom "Milosti puna" i s njezinim urednikom mons. Lovrom Cindorijem, duboko je i trajno. Zahvalni smo na svim oblicima pažnje koju nam naši prijatelji ukazuju.

Reprint je tiskan u PrintCom-u, Tuzla, gdje se tiska i Hrvatski Glasnik

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
NAPREDAK

ŽIVA PODRUŽNICA
HKD NAPREDAK U BEČU

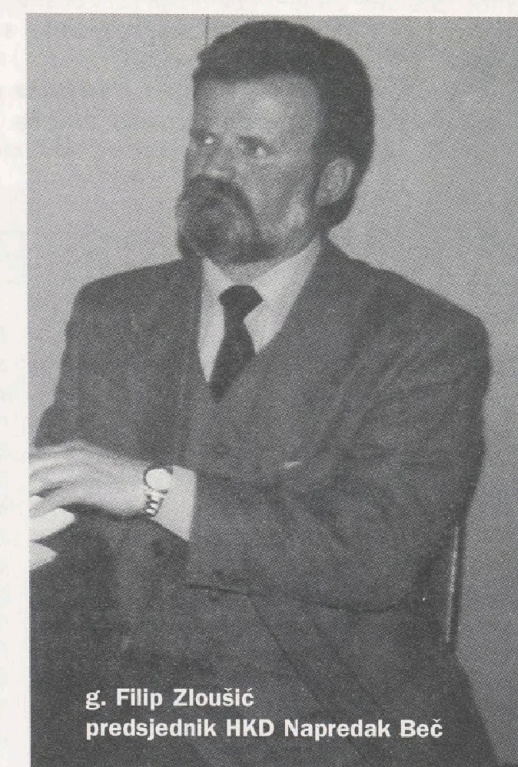
Ovoga ljeta podružnica Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" iz Beča organizira, po peti puta, ljetnu školu njemačkoga jezika, što je dobar povod da predstavimo rad ove podružnice. O osnivanju i radu podružnice govorio nam je prof. Filip Zloušić, dopredsjednik središnje uprave HKD "Napredak" i predsjednik bečke podružnice "Napretka".

Još između dva svjetska rata u Beču je djelovalo povjerenstvo Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak", a podružnica je osnovana 25. lipnja 1995. godine, na inicijativu prof. Zloušića. Na teritoriju R. Austrije, osim u Beču, podružnice HKD "Napredak" djeluju u Grazu i Linzu, a povjerenstvo u St. Poeltenu. Prof. Zloušić je istakao da je čvrsta međusobna suradnja podružnica vrlo važna i da se nada proširenju mreže austrijskih podružnica "Napretka". Pošto je Napredak jedno jedinstveno Društvo, zadaci i ciljevi Napretkovih podružnica u inozemstvu isti su kao i onih u domovini, dopunjeni posebnim zahtjevima života i rada u inozemstvu: rad sa našim iseljenicima, održavanje veza sa podružnicama u domovini i inozemstvu, te izgradnja kulturnih mostova između domovine i zemlje boravka.

Bečka podružnica danas broji 200 članova. U njoj djeluje tamburaška sekcija (voditelj prof. Boris Bektić) koja je nastupala u priredbi "Lijepom našom" snimanoj u Beču i planinarska sekcija (voditelj dipl. oec. Božidar Vugrinec). Tijekom proteklih osam godina Podružnica je organizirala brojne diskusije, priredbe, predavanja, koncerte, izložbe, promocije knjiga te gostovanja "Napretkovih" podružnica iz domovine.

Spomenut ćemo samo neke radi ilustriranja: predavanje mr. Ivana Markešića "Opstanak i ostanak Hrvata u Bosni i Hercegovini"; predstavljanje edicije "25 knjiga hrvatske književnosti za djecu i mladež" (izdavač "Lijepa naša" iz Wuppertala) predstavljajući Mile Stojić; izložba slika Vinka Lamešića (Tuzla) koju je otvorio bivši vicekancelar dr. Erhard Busek; predstavljanje knjige dr. Aloisa Mocka "Dossier Balkan i Hrvatska" uz sudjelovanje autora, dr. Rudolfa Steinera, doajena Austrijske narodne stranke, austrijskog veleposlanika dr. Andreasa Berlakovica, dr. Emine Kečo-Isaković, vleposlavice BiH u Austriji, i novinara dipl. oec. Branimira Součeka; tribina "Brčko i Posavina prije i nakon međunarodne arbitraže" uz sudjelovanje Ivana Krndelja, fra Petra Matanovića i Mije Anića; predavanje za mladež i roditelje (odvojeno) "Droga - ovisnost - prevencija"; tribina "Nacionalnost i konfesionalnost u Bosni i Hercegovini" sudionici dr. Srećko Mato Džaja, sveuč. prof. dr. Arnold Suppan, dr. Smil Balić i dr. Jeronim Matošić; predavanje "Kulturne perspektive BiH prostora", prof. dr. Radoslav Katičić; predavanje dr. Borisa Nemšića "Kako smo razvili VIP-net";

tribina "Spor oko Abrahama - što Zidove, kršćane i muslimane spaja a što razdvaja", sudionici dipl. ing. Moric Albahari, protojerej stavrofor Krstan Bijeljac, prof. Zilka Šiljak i fra Marko Oršolić; niz predavanja akademika prof. dr. R. Katičića na temu "Prepoznavaj staru domovinu u Beču"; podijska diskusija "Aktualna pitanja jezika Bošnjaka, Hrvata, Srba i Crnogoraca", sudionici prof. dr. R. Katičić, sveuč. prof. dr. Gehard Neweklowsky i dr. Jagoda Jurić-Kappel, a kasnije i prezentacija zbornika s istoimenog međunarodnog skupa na istu temu; predavanje prof. dr.

g. Filip Zloušić
predsjednik HKD Napredak Beč

Slavka Kulića na temu "Globalizacija, mali narodi i države - s osvrtnom na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, predstavljanje knjige Zorana Kuprešića "Haška priča" uz sudjelovanje autora, novinarka Christine von Kohl i dr. Melite Šunjić. Napomenut ćemo da su neke od spomenutih i nespomenutih priredaba bile na njemačkom jeziku upravo radi izgrađivanja mostova i upoznavanja zemlje domaćina s nama i našom domovinom.

Podružnica, naravno, surađuje i s kulturnim društvima Gradišćanskih Hrvata, doseljenika i Austrijanaca.

Bez sumnje, projekt koji zasluuje posebnu pozornost jest "Sjetva za desetljeća". To je namjenska, dobrotvorna priredba u korist Fonda Podružnice za stipendiranje studenata "Fra Ivan Frano Jukić". U proteklih osam godina na ovaj način i od drugih priloga članova i prijatelja Napretka podijeljeno je 80 godišnjih stipendija, od čega je njih sedam otišlo u Tuzlu. Na ovoj priredbi simboličkog naziva 1998. godine sudjelovao je i tamburaški orkestar tuzlanske podružnice. Mada je Napredak hrvatsko kulturno društvo, ono je

otvoreno za sve ljude dobre volje bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost. U Napretku su ponosni što stipendijama podupiru one koji to svojim radom i uspjehom zasluuju bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost. Tako je bilo u prošlosti! Sjetimo se samo jednog od najvećih slikara na prostorima Balkana Ismeta Mujezinovića! Tako je i danas.

Kako ističe predsjednik Bečke podružnice, g. Filip Zloušić, želja ljudi u Napretku je da pored neposredne materijalne potpore omoguće svojim stipendistima daljnje usavršavanje kao i međusobno upoznavanje i druženje. Jedan od takvih projekata je ljetna škola njemačkoga jezika koja se ove godine po peti puta organizira u Beču. Organiziranje ovogodišnje "Napretkove" ljetne škole njemačkoga jezika su financijski podržali austrijsko Ministarstvo za vanjske poslove, Ministarstvo za obrazovanje, znanost i kulturu, grad Beč kroz svoje magistrature za kulturu i mladež, organizacija "Christen fuer Europa", te brojne tvrtke, što svjedoči o vrijednosti projekta, a i ugleda "Napretka" u Austriji.

Ovogodišnja škola je započela 20. srpnja i trajat će do 15. kolovoza a pohađaju je 22 studenta koja su pokazala najbolje rezultate na testiranju obavljenom tijekom ožujka u Napretkovim podružnicama u BiH i Hrvatskoj.

I ove godine, među polaznicima škole, najbrojniji su studenti iz Tuzle što je još jedan znak priznanja tuzlanskoj podružnici za njen rad ali ujedno i poticaj studentima koji su okupljeni oko Napretkove studentske udruge pri Podružnici. U proteklih pet godina zahvaljujući razumijevanju čelnih ljudi Bečke podružnice preko pedeset studenata iz Tuzle pohađalo je ljetnu školu njemačkoga jezika.

Od svoga osnutka do danas podružnica u Beču s jednakim žarom slijedi ideje o pomaćanju studentima i mladim ljudima, zbog kojih je davne 1902. godine osnovan HKD "Napredak".

Počasi predsjednik Bečke podružnice, akademik, prof. dr. Radoslav Katičić, u nagovoru sudionicima ovogodišnje škole, istakao je njezin značaj jer za mlade ljude ovakav vid učenja predstavlja neizmjereno iskustvo i ujedno je to prilika da vide mnogo toga, čuju i nauče. To je ono što je najpotrebnije u ova vremena kada se mlade ljude jako malo pita i kada se mnogi poigravaju s njihovom ali i budućnošću naše domovine. Danas, kada se čini da je lakše krenuti u tuđinu nego ostati u domovini, Napredak je sigurno jedan od onih koji pružaju nadu i što je još važnije, poduzimaju konkretne korake pomažući onima koji će sutra graditi Bosnu i Hercegovinu i predstavljati je u svijetu.

Iz Beča Ana STAHOV

VIII. MEĐUNARODNI LJETNI UNIVERZITET U TUZLI

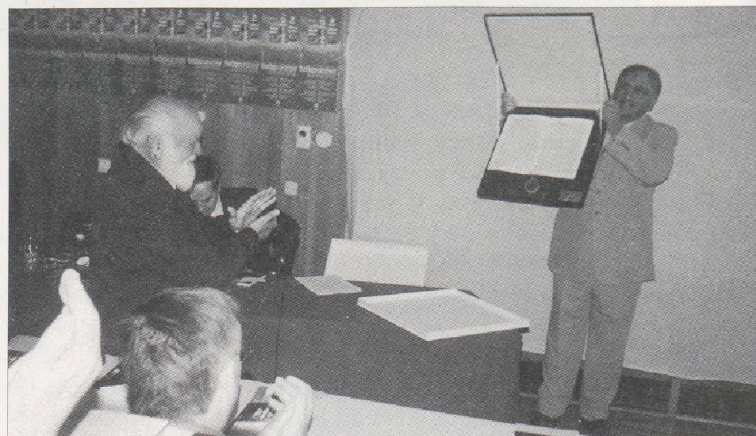

Osmi međunarodni ljetni univerzitet pod nazivom: KVALITET KAO ALAT ZA AUTONOMIJU, AUTONOMIJA KAO UVJET ZA KVALITET, koji je održan od 7. do 17. srpnja 2003. uspješno je završen.

Opće teme su bile sljedeće: TRANZICIJA OBRAZOVANJA U EUROPI S OSVRTOM NA ZEMLJE OKRUŽENJA BiH I BUDUĆE ČLANICE EUROPSKE UNIJE; ENERGIJA, OKOLINA I ODRŽIVI RAZVOJ - ZAGAĐIVANJE OKOLINE I RAZVOJ, PRINCIPI OKOLINSKOG UPRAVLJANJA; AKADEMSKA ISTRAŽIVAČKA MREŽA U BiH; CJELOŽIVOTNO UČENJE; UČENJE NA DALJINU; MEĐUNARODNI ODNOSI I REFLEKSIJE NA REGIJUNU I BiH.

Na ovim temama (simpoziji, seminari, okrugli stolovi) sudjelovali su eminentni sveučilišni profesori iz Mađarske, Hrvatske, SAD, Turske i Tuzle, kao i prof. dr. Mirza Kušljagić, ambasador BiH pri UN te Budimir Lončar, savezni sekretar za inozemne poslove bivše Jugoslavije.

Na svim fakultetima održavana su predavanja iz znanstvenih područja koja su interesantna za pojedine fakultete. Predavači su bili znanstvenici-sveučilišni profesori iz sljedećih zemalja: Hrvatska (7), Slovenija (6), Turska (5), Irska (1), Francuska (1), Portugal (1), SAD

(1), Srbija (1) i Bosna i Hercegovina (40: Tuzla 38, Sarajevo 2).

Održani su tečajevi stranih jezika: engleski i španjolski kao i tečaj bosanskoga jezika.

Rektor Univerziteta prof. dr. Izudin Kapetanović primio je posebno priznanje rektora Univerziteta iz Pečuha. Direktor projekta Ljetnog univerziteta bio je prof. dr. Mirsad Đonlagić, prorektor.

ODLUKE SENATA UNIVERZITETA

Na sjednici Senata Univerziteta, održane 17. srpnja 2003. godine, sukladno ranije usvojenom Planu institucionalnog razvoja Univerziteta, donesena je odluka o uvođenju ECTS (europski kredit transfer sistem) od naredne školske godine (2003/2004) i odluka o novim nastavnim planovima i programima na temelju Bolonjske deklaracije.

ECTS

Podupirući opća načela zacrtana u Sorbonskoj deklaraciji, Univerzitet u Tuzli mora postaviti izazove neophodne u stvaranju modernoga Sveučilišta spremnog da se uključi u europsko visoko obrazovanje:

- prihvatanje sistema prepoznatljivih i usporedivih akademskih stupnjeva i uvođenje dodatka (suplementa) diplomi, u cilju potpore zapošljavanja "europskih građana" i međunarodne konkurentnosti sustava visokog obrazovanja

- prihvaćanje sustava zasnovanog na dva obrazovna ciklusa, dodiplomskog i poslijediplomskog studija. Pristup drugom ciklusu zahtijeva uspješno završeni prvi ciklus studija. Postoji opredjeljenje da ovaj ciklus bude u trajanju četiri godine. Drugi obrazovni ciklus vodi do stupnja magistra i/ili doktora znanosti, kao što je u mnogim europskim zemljama i u trajanju je od jedne, odnosno tri godine

- uvođenje bodovnog sustava ECTS, kao najprikladnijeg sredstva za najširu razmjenu studenata

- afirmiranje mobilnosti studenata, nastavnika i istraživača

- afirmiranje europske suradnje u osiguranju kvaliteta kako bi se razvili usporedivi kriteriji i metodologije

- afirmiranje potrebne europske dimenzije u visokom obrazovanju, posebno u razvoju nastavnih programa (curricula), međuinstitucionalne suradnje, mobilnosti i integriranih

programa studija, školovanja i istraživanja. U tom smislu svi budući programi trebali bi biti međunarodno primjenljivi.

Ovakva nastojanja u skladu su s dosadašnjim naporima, kao i poticajima koji nam u tom cilju dolaze. Ovaj put je jasan ukoliko Univerzitet u Tuzli želi stupiti na otvoreno sveučilišno tržište rada. U otvorenom tržištu mogu se nesmetano, bez prepreka kretati studenti i nastavnici.

Pokretljivost studenata i nastavnika jedan je od oblika globalizacije na univerzitetima koji afirmira opću pokretljivost unutar istoga sveučilišta, te među univerzitetima na domaćem i međunarodnom planu. Naravno, ovdje je veoma važno da svaki pojedino sveučilište treba zadržati svoju posebnost i treba se boriti za svoju prepoznatljivost i identitet preko svojih posebnih sveučilišnih, znanstvenih i stručnih programa. Uspješna suradnja i pokretljivost studenata i nastavnika potiče se uvođenjem odgovarajućih mehanizama i dobrom organiziranošću sustava, uvođenjem europskog sustava za prijenos bodova (kredita, koeficijenta opterećenja studenata) ECTS.

U svojoj biti bod, krediti predstavljaju vrlo jednostavan alat kojim se ostvaruje veza među institucijama. Ovo studentima omogućuje vrlo širok izbor kolegija i mjesta studiranja i priznavanja onoga što su naučili studiranjem na različitim sveučilištima i to pomoću zajedničkoga jedinstvenog mjera: bodova i stupnja (credits and grades). Bod je sredstvo za priznavanje sustava visokog obrazovanja, ali i prepoznavanje samoga sebe u istome sveučilištu. Treba istaći da bodovni sustav ne regulira niti ne ujednačuje sadržaj, strukturu i ekvivalenciju studijskih programa. Naprotiv, on promovira razlikovanje i fleksibilnost programa, poboljšava uspješnost i prolaznost studiranja, omogućava racionalno korištenje kadrovskih kapaciteta, opreme i prostora.

Posebna vrijednost je kod poslijediplomskih studija u mogućnosti kreiranja interdisciplinarnih i multidisciplinarnih studijskih programa visoke kvalitete. U takvom otvorenom i slobodnom sustavu studenti mogu iz raznolike ponude kolegija i nastavnika birati najbolje i ono što ih zanima. Imajući u vidu da ECTS predstavlja ne samo sredstvo približavanja pojedinog sveučilišta europskim integracijskim procesima u oblasti visokog obrazovanja, nego i sredstvo za približavanje i prepoznavanje akademskih sadržaja na sveučilištima jedne države, a posebno unutar jednog sveučilišta, Senat Univerziteta pokrenuo je projekat njegovog uvođenja.

Trenutno, model studiranja na Univerzitetu u Tuzli određen je Pravilima i nije fleksibilan, osim u dijelu koji se odnosi za nadarene studente. Naime, student ne može bez poteškoća birati kolegije drugog studijskog programa, na istom, a posebno ne na drugom fakultetu.

S druge strane, studentu je a priori izabran nastavnik i nije u prilici birati drugog. Student će sam birati kolegije i nastavnike iz ponude izbornih i neobvezanih predmeta. Ocjenjivanje nastavnika od strane studenata putom sveučilišne ankete je praksa koja je počela, ali nije sustavno osmišljena kao kontinuiran postupak. Uvođenjem pokretljivog modela studiranja i bodovnog sustava uvodi se samopoboljšanje kvaliteta studija i studiranja i povećava odgovornost pojedinca-studenta.

Ovakav model potiče kvalitetu, konkurentnost, elitizam i raznolikost. ECTS potiče angažiranost sveučilišnih nastavnika i studenata unutar istoga sveučilišta, ali i među sveučilištima iste zemlje i drugih zemalja.

Na Univerzitetu u Tuzli u narednom periodu moraju se privesti kraju aktivnosti na donošenju novih nastavnih planova i uvođenju i primjeni bodovnog sustava ECTS (v. vremenski plan i rezime aktivnosti).

OZONSKA RUPA SE SMANJUJE

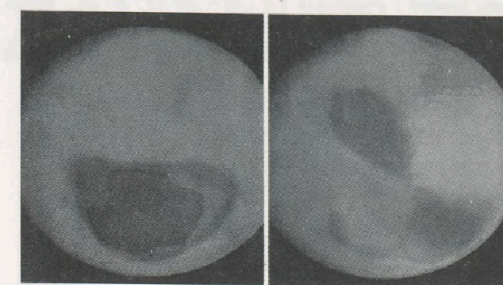
Prije desetak godina znanstvenici Svjetske meteorološke organizacije su izjavili da će razaranje ozonskog omotača dostići vrhunac krajem XX. stoljeća, odnosno da će se početkom XXI. stoljeća postepeno smanjivati.

Količina ozona na visini od šest do sedamnaest kilometara smanjuje se u prosjeku 4 do 5% u jednoj deceniji. "Crni rekordi" su zabilježeni 1992. i 1993. godine. Tada je otkrivena ozonska "rupa" iznad Antarktika (južna polarna oblast). Naglo povećanje ozonskih "rupa" u tome razdoblju, neki eksperti objašnjavaju povećanom industrijskom proizvodnjom klora i bromida, kao i erupcijom vulkana Pinatubo na Filipinima (1992).

MANJE "ŽDERAČA OZONA"

Istraživači iz San Franciska saopćili su da se dvostruko smanjila emisija klorofluorouglijaka (C1FC) u atmosferi, od kada su industrijalizirane zemlje odlučile da postepeno smanjuju njihovu proizvodnju.

Ali, ipak, C1FC koji su dospjeli u Zemljanu atmosferu, nastavit će uništavati ozonski omotač koji život na našem planetu štiti od štetnog ultraljubičastog zračenja.

Po procjeni Američkog udruženja za unapređenje znanosti, bit će potrebno jedno stoljeće da se eliminiraju molekuli klorofluorouglijaka koji su se nagomilali u atmosferi. Osamdesetih godina prošloga stoljeća povećanje koncentracije ovih plinova iznosilo je 4% a sada se njihova prisutnost povećava samo za 2%.

Znanstvenici koji su istraživali ove "rupe" u posljednje dvije do tri godine ističu da je sada "rupa" ("rupe") manja (manje), nego posljednjih nekoliko godina. Osim toga, ona se razdvajala na dva dijela (vidi snimak - 24. rujan 2002. godine).

Takozvana rupa, koja je, ustvari, područje istanjenog ozonskog sloja, u rujnu je bila velika 15,5 milijuna četvornih kilometara. To je mnogo manje u poređenju sa više od 23 milijuna mjerenih u istom mjesecu proteklih

šest godina. Ovo su izjavili znanstvenici iz Nacionalne oceanske i atmosfere uprave (NOAA) i Nacionalne aeronautičke svemirske agencije (NASA).

Pretpostavlja se da su glavni uzročnici smanjenja više temperature na rubu polarnog vrtloga, kružno kretanje vjetrova - koja se svake godine stvara u atmosferi iznad Južne polarne oblasti. Ovo je izjavio jedan od vodećih istraživača ozona u Centru za svemirske letove - Godard u Sastavu NASA.

Jedan meteorolog iz Centra za klimatska predviđanja NOAA, smatra da su vjetrovi prošle godine izazvali neuobičajeno snažna kolebanja u stratosferi (sloj atmosfere iznad 10 km nad površinom mora) iznad južne polulopte, što je uzrokovalo razdvajanje ozonske rupe na dva dijela.

Godine 2011. antarktička ozonska rupa imala je površinu 26,5 milijuna km² (površina je veća od Sjeverne Amerike). Godinu dana ranije iznosila je 29,08 milijuna km². Nedavno je objavljena australijska studija, koja ističe da se količina klorida smanjuje i da će se rupe zatvoriti za 50 godina.

Pripremio: prof. Uglješa GUZINA

PROSJAČKA OPERA

PROTECT ME FROM WHAT I WANT

Slađana Zmić, Duško Mazalica i Đorđe Janković.

Studenti II. godine Akademije dramskih umjetnosti Tuzla u klasi doc. Vlade Keroševića: **Irfan Kasumović, Tarik Marković, Dragan Pirić, Sabit Sejdinović, Hazim Mujčinović, Nina Crnkčić, Ana Mia Milić i Erna Begatović.**

Teatar projekt "Prosjačka opera" nastao je na osnovu djela "Opera za tri groša" najistaknutijeg njemačkog dramatičara XX. stoljeća i jednog od najznačajnijih teatarskih poslanika modernog teatra Bertolta Brechta.

Djelo koje je predmet ovog projekta kao i druga Brechtova djela nude složenu i razvijenu sliku stvarnosti. Stvarnost je utoliko kompliciranija i zamršenija ukoliko je došlo do dekonstrukcije društva kao što je slučaj sa realitetima Jugoistočne Europe. Uslijed urušavanja društva procesi su raspršeni i razvučeni. Zahtijevaju temeljito i ponovno obnavljanje. Da bi se to dogodilo potrebno ih je tretirati veoma pažljivo.

Upravo to i radi Brecht u svom djelu u kojemu razmatra samo jedan jedini problem, moralni ili političko-društveni, najčešće u obliku procesa. U djelu "Prosjačka opera" interesiranje je, s jedne strane, usmjereno na spas pojedinca u društvu koje je doživjelo dekonstrukciju, dok se, s druge strane,

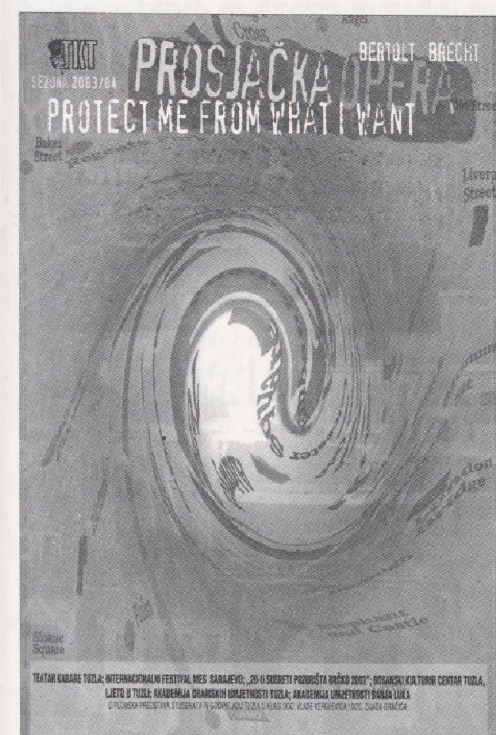
društveni problemi postavljaju u stvarnosnoj ravni na jedan aktivan i konkretan način i tako uspijevaju da dosegnu stanje realnog dijagnostičiranja na osnovu kojega je moguće doći do određenih rješenja. Pri tome je veoma bitno da ograničenje tih rješenja nije uvjetovano Brechtovim vizijama nego se pruža mogućnost protagonistima i akterima teatarskog čina da sami projektiraju ostvarivost društvene realnosti. Upravo to je ono što daje posebnu dimenziju angažiranosti djela "Prosjačka opera".

Značajno je navesti još neka od njegovih dramskih djela kao što su: "Majka hrabrost", "Bal", "Malograđanski pir" i druge drame, eseji i kritike.

Doc. ADU Tuzla, Dr. Srđan Vukadinović

KAZALIŠTE:
TEATAR KABARE TUZLA

ORGANIZATORI:
"20. SUSRETI POZORIŠTA BRČKO 2003"
INTERNACIONALNI FESTIVAL MES SARAJEVO
BOSANSKI KULTURNI CENTAR TUZLA
LJETO U TUZLI
AKADEMIJA UMJETNOSTI BANJA LUKA
AKADEMIJA DRAMSKIH UMJETNOSTI TUZLA.

U četvrtak, 24. srpnja 2003. godine premijerno je izvedena PROSJAČKA OPERA Bertolta Brechta u režiji Branka Šimića, glazba Edo Maajka.

To je bilo premijerno izvođenje diplomsko-ga teatarskoga projekta.

Igrali su diplomanti Akademije dramskih umjetnosti Tuzla: **Jasmin Mekić Jasmina Čelebić, Damir Mahmutović, Nikolina Baškarad, Dalibor Brkić, Sanela Babić, Damir Altumbabić i Boris Balta.**

Gosti - diplomirani glumci i studenti IV. godine Akademije umjetnosti Banja Luka:

KLINIČKA TOKSIKOLOGIJA U PEDIJATRIJI

Husref F. Tahirović i sur.: , izd. Univerzitet u Tuzli, Medicinski fakultet, Tuzla, 2002, 434 stranice, 32 slike, 40 tablica, 604 navoda literature, dimenzija 24 cm x 16 cm, tvrdi uvez.

U Kulturnom centru Bosne i Hercegovine u Zagrebu u ponedjeljak 16. lipnja, predstavljena je knjiga "Klinička toksikologija u pedijatriji" autora prof. dr. Husrefa Tahirovića i suradnika. Organizatori promocije bili su Ambasada BiH u Hrvatskoj, Univerzitet u Tuzli i Hrvatsko pedijatrijsko društvo. O knjizi su govorili prof. dr. Ljiljana Zergollern-Čupak, prof. dr. Josip Grgurić i prof. dr. Osman Sinanović.

Završavajući prikaz o djelu "Klinička toksikologija u pedijatriji", prof. dr. Ljiljana

Zergollern-Čupak naglasila je "da je ovo nadasve vrijedno i za ovaj dio Europe pionirsko djelo u subspecialističkoj pedijatrijskoj literaturi, pa će stoga imati širok krug čitatelja, ne samo u regiji u kojoj je napisan. Dalje je istakla "lako je pisan jezikom nešto različitim od našeg, ovaj je udžbenik i nama

u Hrvatskoj lako čitljiv i razumljiv, pa može biti i u nas velika pomoć u radu svakoga pedijatra i svakoga liječnika opće prakse. Kao kućni medicinski priručnik, vjerujem da će se naći u policama mnogih obitelji".

Prof. dr. Josip Grgurić govorio je o knjizi gledajući njenu vrijednost u smislu sprečavanja otrovanja u dječijem dobu. Naglasio je vrijednost ideje koja je navedena u knjizi o otvaranju Centara za prevenciju i liječenje akutnih otrovanja u dječjoj dobi.

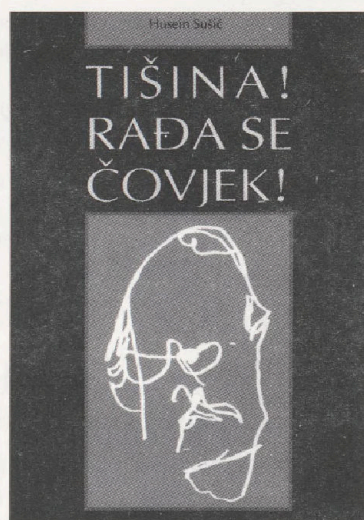
Prof. dr. Osman Sinanović koji je i sam jedan od autora, istakao je uspješnu saradnju prof. dr. Husref Tahirovića sa koautorima knjige, pri tome naglasivši da pisanje dobre stručne literature nije više rezervirano za velike Univerzitetske centre.

TIŠINA! RAĐA SE ČOVJEK!

Nova knjiga prof. dr. Huseina Sušića: TIŠINA! RAĐA SE ČOVJEK! u izdanju Općine Tuzla i Narodne i univerzitetske biblioteke "Derviš Sušić" Tuzla, izdana u lipnju 2003. godine.

Recenzenti su bili akademik Abdulah Sidran, književnik i Isnam Taljić, književnik.

Isnam Taljić je u svojoj recenziji dao naslov: KNJIGA KAKVU SMO MOGLI PRIŽELIKIVATI i smatra da su razmišljanja profesora Sušića, uvijek s konkretnim povodom - povodom nekoga kulturnoga događaja koji je on promovirao - te da predstavljaju pravo blago refleksija iz intelektualne riznice ovoga erudita. Gospodin Sušić je uvijek, u svakom novom tekstu, iznova svoj i opet neponovljiv.

U predgovoru knjige Merjem Sušić piše: Potaknut prijedlogom načelnika Općine Tuzla, gospodina Jasmina Imamovića, te prijatelja i obitelji, autor ove zanimljive zbirke eseja odlučio se da sačini selekciju svih onih tekstova vezanih za događaje koje je osobno smatrao značajnim, bilo u sociopolitičkom, bilo u umjetničkom ili znanstvenom smislu.

Čestitamo autoru prof. dr. Huseinu Sušiću na odabiru tekstova jer svaki prilog predstavlja zaseban veoma zanimljiv tekst, koji se lako čita, a čitatelj upoznaje ljude i događaje koji bi otišli u zaborav da ih prof. Sušić nije ponovno vratio u sjećanje.

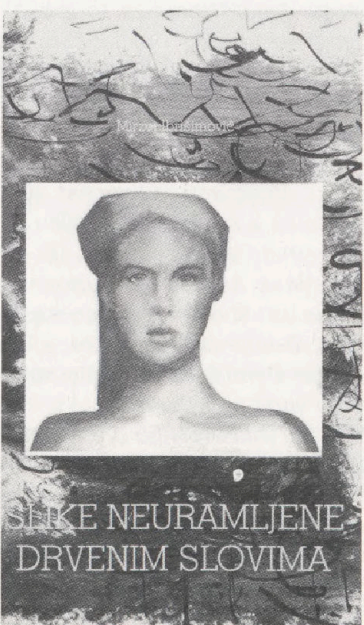
SLIKE NEURAMLJENE DRVENIM SLOVIMA

Mirzet Ibršimović, autor zbirke pjesama pod naslovom: SLIKE NEURAMLJENE DRVENIM SLOVIMA u izdanju Harfo-grafa d.o.o., Tuzla, 2003. godine. Recenzenti su bili Edin Dervišević, akademski slikar i Fatmir Alispahić, književnik.

Recenzenti su u svojim ocjenama ove zbirke pjesama, istakli slijedeće:

...Moderna liričnost koja emotivnom misaonošću slika ono što promiče našim "pogledima ukvarenim" i uokvirenim navikama i predrasudama. Čovjekove misli su u "ruhu dresiranih nazora", a pjesnik iznalazi samovoljan način da dogradi vidokrug, poboljša estetiku percepcije, produbi dojam, obezvrijedi puko obilježje zarad čistote nepomućene naslade u ogoljenosti oblika i novonastale spoznaje.

Edin Dervišević, akademski slikar

...Ritmom pobjeđuje rimu, neobično interpretira prolaznost, vrijeme, prirodu, ljubav, pobožnost... precizno otklanja sloj zardalog znakovlja, pri čemu, kultivirajući riječi, umjetnošću kultivira prirodu, nadograđujući personifikaciju samim čitateljem, čija je sposobnost viđenja isključiva realnost. Sav taj njegov originalni pjesnički instrumentarij vraća ponos poetičnosti ljudske misli, odavno zarobljene u kalupima i sistemima općenosti.

Fatmir Alispahić, književnik

NASLOVNICA:
TUZLANSKO JEZERO U NOĆI

FOTO: BLICKO

Tema: ZAKON O ODRŽAVANJU I ODRŽAVANJE ZGRADA

Vrijeme uhođavanja: GLAS GRAĐANA mijenja Zakon! "Nužda Zakon mijenja!"

TRIDESET I DVA MJESECA RADA I ISKUSTVA O: Zakonu o korištenju, upravljanju i održavanju zajedničkih dijelova i uređaja zgrade. (Sl. novine TK-a br. 7/00) i Zakonu o izmjenama i dopuna Zakona - o istom (Sl. novine TK-a br. 14/02). Procedura oko izmjena i dopuna Zakona trajala je relativno dugo, godinu dana.

Teško je započeti s novim pisanjem, a ne okončati pisanje o ranijim sada iritirajućim problemima, s nametnutom problematikom koja i do danas traje. Već sam i ranije postavljao to pitanje. Mjesto i uloga Javnoga stambenog poduzeća Tuzla (JSP - Tuzla) po Zakonu? I dalje imamo, vrlo nekorektno ponašanje JSP - Tuzla, u smislu nadalje dostavljanja nekih fiktivnih računa za neko održavanje za poslove koje su samo oni u snovima i mašti radili? Kako to mogu fakturirati? U toku vremena usuglašavanja amandmana na Zakon, bez obzira što smo tada dali primjedbe i kritike na nedopustivo ponašanje JSP Tuzla, to ponašanje se i dalje nastavlja. Tko i kako može tražiti i fakturirati za nešto što je NIŠTA? Analizirajući to ponašanje, otvara se niz pitanja: Što želi JSP - Tuzla nama etažnim vlasnicima poručiti time što nam šalje fiktivne račune? Kako to smiju raditi građanima? U našoj zgradi ništa ne održavaju! Očito je, pitanje i jasan zaključak. Mogu zaključiti da se promišljanje zaposlenih u JSP - Tuzla, na žalost, bazira na starom sustavu promišljanja, da će društvo nabaciti sredstva od građana, nasilnom ozakonjenom monopolističkom politikom, kao što je to nekada bila stanarina? Oni nikada nisu gazdovali stambenim fondom, gazdovali su našim sredstvima od stanarina i bili su gazde? Prelazi granice njihova drskost sa ispostavljanjem vrlo nekorektnih faktura, kao tobože, dugujemo mi njima za nešto što je NIŠTA? Mora li naša vlast, raditi u interesu nas građana, mora i treba nas građane zaštititi od ovako negativnih ponašanja Javnih poduzeća? Ili i za to moramo pozvati ili prozvati Međunarodnu zajednicu, kao OHR itd.? Nadamo se da će već od ovoga pisanja tj. od 18. svibnja 2003. završiti nasilje i to drsko ponašanje JSP - Tuzla, s obzirom da od sada čl. 24. alineja 1. više nema dvojbe, navršava se tri godine od donošenja ovoga Zakona? Iz navedenoga ponašanja JSP - Tuzla, kao i nereagirana vlasti na njihove drske protuzakonite zahtjeve, možemo zaključiti, da Zakon ne štiti ljudska prava, da ne štiti interese građana; vlast ne radi u interesu građana, a imovina nije zaštićena.

Poslije godinu dana od organiziranog okruglog stola, svijetlo dana ugledao je novi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Korištenju, upravljanju i održavanju zajedničkih dijelova i uređaja zgrade (Sl. novine TK-a br. 14/02).

Novi Zakon znatno podržava etažne vlasnike (EV), kao prvo da se organiziraju po Zakonu, da organiziraju Upravne odbore (ili Odbore), organe koji će ih zastupati i štitići interese EV, da se alternativno dogovore i odrede prema svojim mogućnostima i željama, da na osnovu Zakona, odrede tko će vršiti održavanje i upravljanje zgradom, pravna lica ili fizičko lice. Da sve dogovore i odluke reguliraju MEĐUVLASNIČKIM UGOVOROM.

Novim Zakonom su znatno zaštićena ljudska prava u smislu da svi koji na neki način koriste zajedničke prostore i uređaje, moraju plaćati naknadu za održavanje.

Novim Zakonom je ublaženo, ugrožavanje ljudskih prava, vrlo je decidan i novi je kvalitet u odnosima općeg društvenog ponašanja. Zakonom je regulirano da se MORA, na način da se etažni vlasnici dogovore, vršiti organizirano ODRŽAVANJE I UPRAVLJANJE ZGRADOM.

Kako se rješava to pitanje u današnjim uvjetima?

Odlučivanje zahtijeva okupljanje, zborovanje, sastanke skupa stanara, sastanke odbora, prisustnost radi odlučivanja, radi informiranja, kontroliranja rada Odbora, radi upravljanja.

To komisijsko okupljanje etažnih vlasnika sada teško ide, teško se okupljamo, pa i radi bitnoga odlučivanja za zgradu (iako je to jedanput godišnje). Da li je naše društvo zasićeno zborovanjem nekadašnjim Samoupravljanjem, ili otuđenjem ličnosti? Teško se okupljamo, a dužni smo, time dovodimo u pitanje odlučivanje u zgradi, zatim kuloarski prigovarano na Odluke? Radi li se o nezainteresiranosti ili zamor od ukupnih društvenih problema?

Moramo biti svjesni da od sada, sve ovisi o nama. Zgrada kao cjelina postala je naše privatno vlasništvo, od dijela što je vlastito i dijelova što je zajedničko. Za zajednički dio moramo imati zajedničko održavanje, da bi to bilo u funkciji, a to zahtijeva naše sudjelovanje u plaćanju naknade, zborovanje, dogovaranje, odlučivanje, upravljanje i informiranje. Održavanje i upravljanje već spada u posao - rad, koji u komšijskim odnosima ima drugu težinu, vrijednost koju po osnovu Zakona usavršavamo.

ŠTO JE TO ODRŽAVANJE I UPRAVLJANJE ZGRADOM?

Održavanje i upravljanje zgradom je vrlo specifičan i kompleksan posao, rad koji zahtijeva različito, sveobuhvatno poznavanje više disciplina rada i znanja. Poseban i specifičan odnos rada u KOMŠIJSKIM ODNOSIMA po Zakonu, a svaki Zakon ne bi bio Zakon, ako nema politiku sankcioniranja? Zato, dobro organizirano upravljanje, sa stručnim i kreativnim radom Odbora, s jedinstvenim Odlukama odbora, znatno doprinosi dobro

radu održavanja po Zakonu. Ispravno informiranje, osigurava za većinu dobre komšijske odnose. Moram reći, konstataciju o, zabrinjavajuće je da smo se navikli na nered, svaki red i urednost da nama smeta?

Opći društveni interes i obveze, odnos vlasti prema privatnoj imovini tj. društvena zaštita privatne imovine, nije u potpunosti Zakonom definirana. To je trebalo odmah poslije rata uraditi, da se u zgradama definiraju štete učinjene u ratu i na održavanju.

Zašto Zakon ne štiti interese građana, privatnu imovinu u smislu definiranja obveza, društvene kontrole, obveze inspeksijskih službi koje će pregledati zgradu isto kao što se to uradi za novu zgradu, kad se vrši tehnički prijam.

Novim društvenim odnosima i ratom sve je promijenjeno. Mora postojati društvena briga za imovinu, koja je izostala prije nego je privatizirana, a u smislu ispravnosti i zaštite privatne imovine i nas građana. Katastrofa bilo koje vrste u stanu jedne zgrade u naseľenom području u gradu, ne može biti briga samo tih etažnih vlasnika, ili stanara - etažnih vlasnika koji nisu svjesni da se organiziraju i održavaju zgradu. Mogu biti posljedice po širu okolinu, to mora biti ukupna društvena briga.

PROTIV-POŽARNA ZAŠTITA

Tu su protiv požarna prevencija od raznih instalacija, a zatim i rješavanje protiv-požarne zaštite koja u mnogim zgradama nije održavana ni prije rata, ni u tijeku, a ni sada se ne može adekvatno riješiti. Kako može biti riješena protupožarna zaštita sa PP-aparatima - bocama koje su vezane lancem da ne bi bile pokradene iz hodnika i stubišta zgrade? To je problem? Kako tako vezanim gasiti? Uništene su hidrantne instalacije koje nikada nisu održavane, to JSP - Tuzla, nikada nije održavalo. Kako to osposobiti kada Tuzla nema vode? Sva ta problematika mora se adekvatno i stručno sagledati i ozakoniti, društveno - inspeksijski kontrolirati, kako bi se građani i imovina zaštitila.

Znači, ozakonjena preventivna i protiv požarna zaštita građana i imovine mora postojati u svim zajedničkim stambenim objektima i sadržavati društvenu-inspeksijsku kontrolu.

Ponovno moram postaviti pitanje analiza. Zašto Zakon amandmanski dotjeran - moderniziran, ponovno nije prihvaćen? Zašto se o Zakonu malo piše? Zašto zakonodavac nije tumačio i objašnjavao Zakon? Nema se tko intenzivno i aktivno baviti problemima građana? Kako pripremiti građane - etažne vlasnike, da se organiziraju i u svom interesu zaštite svoju imovinu? Imamo i novu terminologiju "ETAŽNI VLASNIK", što je MEĐUVLASNIČKI UGOVOR, tko je i što je UPRAVITELJ?

Vlatko ZIMMER

MOŽEMO LI SPASITI NAŠ PLANET ILI ŽIVJETI SA DJELOVANJEM STAKLENE BAŠČE

PIŠE: Prof. dr. Danilo K. VIDOVIĆ
(Nastavak iz prošlog broja)

Naravno, bit ovog problema je u tome što padaline neće biti ravnomjerno raspoređene. Pojedinom modelu klime Prinstonkog univerziteta se predviđa da će u središnjoj Indiji doći do udvostručenja padalina, dok će središta kontinenta na srednjim geografskim širinama, kao na primjer srednji zapad Sjedinjenih Država, imati daleko sušnija ljeta nego što ih danas imaju.

Neke sušne oblasti kao Maroko i južna California, imat će znatno suše zime, a upravo takve oblasti zimi dobivaju najveći dio padalina. U svakom slučaju, ovo će imati vrlo negativno i povratno djelovanje, jer suše zemljište donosi do još većeg zagrijavanja zraka.

Djelovanje staklenoga vrta, hrana kao prirodno bogatstvo neophodno čovječanstvu u znatnoj mjeri bit će pogođeno ovim neugodnim fenomenom. Za mnoge usjeve veća količina ugljičnoga-dioksida znači veću stopu fotosinteze, a samim tim i stopu boljeg rasta. Isto tako, dok se planet bude zagrijavao, usjevi će moći uspijevati i u sjevernijim oblastima. Ali kao i obično, stvari nisu tako jednostavne. Porast temperature od svega dva celzijeva stupnja u tropima može da smanji proizvodnju rize za više od 10%. Slika je konfuzna i u oblastima umjerene klime.

Znanstveni istraživač Godarovog instituta agencije NASA, Cintia Rosenzweig koristi kompjutorske modele za rast usjeva da bi predviđela djelovanje povećanja ugljičnoga-dioksida i klimatskih promjena na rast pšenice, najraširenije poljoprivredne kulture na svijetu. Ona je proučavala rast pšenice sa dvostrukim količinama ugljičnoga-dioksida i pri tome došla do zaključka da je u normalnim godinama pšenica bolje rasla zahvaljujući višku ugljičnoga-dioksida. Međutim, u sušnim godinama dolazilo je do izrazito velikih podbačaja u rodu uslijed pretjerane toplote. S obzirom na okolnosti da se suše i toplotni valovi povećaju, Cintija Rosenzweig smatra da nitko ne treba da kalkuliraju sa boljim žetvama u nastupajućim godinama.

Zemlje koje će najvjerojatnije imati koristi od toplije klime su Rusija i Kanada, čija su ogromna prostranstva i suviše hladna za gajenje poljoprivrednih kultura velikih razmjera. Mnogi znanstvenici koji se bave atmosferom nagovještavaju da će se ekološke zone pomjerati na sjever i tvrde da će neki

biti na dobitku, a neki na gubitku, pod uvjetom da se ta pomjeranja budu odvijala postepeno i lagano.

Postoji još jedan razlog što se s nepovjerenjem gleda na predviđanje regionalnih poljoprivrednih koristi. Naravno, to iz razloga što se klimatski uvjeti pogodni za gajenje žitarica pomjeraju na sjever, ne znači da će postojati i drugi neophodni uvjeti, kao na primjer: raspolaganje optimalnom vrstom zemljišta za gajenje žita i kukuruza.

U velikom dijelu svijeta i divljač će osjetiti posljedice klimatskih promjena. Industrijski i uopće razvoj sve više potiskuje oblasti divljine, i, kako se klima bude mijenjala, ti osjetljivi ekološki sistemi neće biti u stanju mijenjati se usporedo s njom. Biljke neće biti u stanju rasipati svoje sjemenje, a životinje neće imati kuda otići. Životinjske vrste na Arktiku, kao što je Karibu najvjerojatnije će izgubiti svoje vitalne migracione putove, dok se bude topio led koji povezuje otok s kopnom. Jedini način za potpuno odstranjivanje djelovanja staklenog vrta bit će vraćanje čovječanstva u svoje predindustrijsko doba. To ipak za sada nema nitko hrabrosti da i zvanično predloži.

Znanstvenici se slažu da se može mnogo učiniti da bi se bar usporilo zagrijavanje Zemlje. Na tom planu predlažu:

- smanjenje upotrebe ugljena kao goriva,
- pronalaženje efikasnijega načina sagorjevanja,
- istraživanje neofosilne alternative, kao solarna i geotermalna energija, te, po mišljenju nekih pobornika očuvanja čovjekove životne sredine,
- što je moguće više korištenje nuklearne energije.

Ipak, nuklearna energija je možda najkontroverzniji izvor energije koji izaziva žučne rasprave između pobornika i protivnika njene uporabe.

Nesretni slučajevi do kojih je dolazilo u proteklom periodu na reaktorima kako u Rusiji tako i u Sjedinjenim Državama, a o kojima se mnogo pisalo, osnažili su adute pobornika za očuvanje životne sredine, koji su istovremeno energični protivnici nuklearne energije kao alternative. Izgledalo je da će ovaj vid energije dospjeti u ćorsokak. Međutim, sve veća zabrinutost zbog ekološke štete koju nanose fosilna goriva, posebno ugljen, navela je mnoge znanstvenike da se upitaju može li se projektirati nova generacija sigurnosnih i efikasnijih reaktora.

Danas se svestrano analiziraju nove predložene tehnologije, naročito manje centrale na nuklearni pogon sa plinskim hlađenjem i ugrađenim sigurnosnim karakteristikama. Nuklearke sa ovim osobinama će, po mišljenju industrijskih stručnjaka, spriječiti ispuštanje radioaktivnosti u slučaju da dođe do poremećaja u normalnom radu reaktora. Suočena sa sve većim troškovima izgradnje, te optužena da čovječanstvo izlaze nepotrebnom riziku, mogao se steći dojam da je nuklearna energija osuđena da vremenom bude potpuno napuštena. Ipak, zbog sve većih dokaza da se Zemlja zagrijava uslijed djelovanja staklenog vrta, cijepanje atoma radi proizvedene električne energije dobiva novo značenje u pojedinim znanstvenim krugovima. Za razliku od ugljena ili nafte i njenih derivata, nuklearna energija ne dovodi do kiselih kiša ni do emitiranja ugljičnoga-dioksida za koji se veže djelovanje staklenog vrta koja utječe na porast temperature na našem planetu. Vlade pojedinih zemalja i međunarodne agencije traže alternative za ugljen i naftu i u tom smislu ulažu velika sredstva.

Vatreni pobornici nuklearne energije se izjašnjavaju kao pristalice očuvanja životne sredine i kategorički tvrde da je jedino nuklearna energija u stanju ublažiti pojavu kiselih kiša, globalno zagrijavanje i druge opasnosti koje nastaju uslijed pretjeranog korištenja fosilnih goriva.

U tehnološkom, ekonomskom, pa i političkom pogledu, nuklearna energija se suočava sa nizom prepreka koje će spriječiti svijet da u dogledno vrijeme izbaci iz upotrebe dovoljno fosilnoga goriva da bi se u znatnijoj mjeri odložilo globalno zagrijavanje planeta. Analitičari iz instituta Stjenovitih planina, nekomercijalne istraživačke organizacije u Koloradu, napravile su, na primjer, scenarij koji bi omogućio da se sve postojeće termoelektrane zamijene nuklearkama. Oni su tom prilikom konstatali da bi to iziskivalo da se svaka tri dana, tijekom narednih 40 godina podigne po jedna nuklearka, uz financijska ulaganja od preko devet tisuća milijardi dolara. Ova mjera dovela bi do toga da bi mnoge zemlje bile gotovo potpuno pokrivene nuklearnim postrojenjima. Ipak, ukupna količina ispuštenog ugljičnoga-dioksida bi i dalje rasla, a globalno zahtijevanje bi se u tom slučaju znatno usporilo.

Potrebna je hitna akcija Međunarodne zajednice da bi se zaustavilo katastrofalno zagrijavanje tijekom slijedećih nekoliko

decenija. Globalna klima bit će ugrožena, znatno prije nego što se neka suvremenija tehnologija bude mogla isprobati i primijeniti. Poboļšana energetska efikasnost i danas posjeduje potencijal da predviđeno zagrijavanje i narednih pedeset godina smanji na polovicu. Automobili, kućni aparati, tvornice i zgrade, sve će se to moći graditi na daleko efikasniji način nego danas, čime bi se u velikoj mjeri smanjila opasnost od zagađivanja fosilnim gorivima. Tehnologije neophodne za poboljšanje energetske efikasnosti u mnogim slučajevima već postoje, tako da bi se današnja potrošnja energije mogla znatno štedjeti, a emitiranje štetnih plinova u atmosferu smanjiti, uz troškove koji bi predstavljali samo jedan neznatan dio izdataka za izgradnju nuklearki.

Gledano na dugu stazu, ljudska društva morat će razvijati nove izvore energije, koji će zamijeniti fosilna goriva na koja se čovječanstvo toliko oslanja, a koja imaju presudan utjecaj na djelovanje staklenoga vrta. Ukoliko lekcije iz proteklih perioda nešto znače za budućnost, pokušaj uskrsnuća nuklearne opcije dovest će do političkog trenja, ekonomskog rasipanja i vrlo ozbiljnih neprilika, ali ne i do rješenja problema globalnoga zagrijavanja.

Industrijski razvijene zemlje, koje su i stvorile najveći dio problema u vezi sa djelovanjem staklenoga vrta, trebalo bi da prednjače u iznalaženju odgovarajućega povoljnog rješenja što je moguće prije.

U situaciji u kojoj se nalazi naš planet uslijed djelovanja staklenoga vrta, neizostavno treba tražiti rješenja putem:

- energetske efikasnosti,
- uporabe prirodnoga plina,
- alternativnih izvora energije, i
- očuvanja postojećih i sadnje novih šuma.

Zemlja postaje veliki "staklenik" u kojemu je sve toplije. Svjedoci smo strašnih valova toplote, topljenja polarnog leda i drastičnog povećanja razine oceana. Lokalni efekti su ipak nepredvidivi, neke oblasti mogu da dožive jake oluje i kiše, a druge ekstremne suše. Atmosferske i klimatske promjene, uvjetovane djelovanjem staklenoga vrta, trebaju biti snazan motiv za razumijevanje pojava vezanih za čovjekovu okolicu i potreba za poduzimanje odgovarajućih mjera. Ozbiljnost situacija zahtijeva konačno postavljanje pitanja od presudnog značenja: kako spasiti Zemlju. Prvi presudan korak je u shvaćanju globalne prirode problema i međunarodnih napora koji će za to biti neophodni. Razumljivo, privoljeti nesložne narode u svijetu da se slože u jednom jedinstvenom programu korektivnih mjera zvuči krajnje nerealno, ali ipak možda neće biti i nemoguće.

Ako čovječanstvo želi preživjeti, potreban mu je novi način razmišljanja i ponašanja. Jedan znanstvenik svjetskoga glasa koji se godinama bavio pitanjima ekosistema kaže:

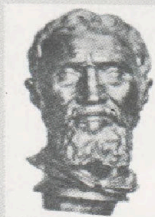
"Nećemo moći još dugo upravljati svojim svemirskim brodom koji se zove Zemlja ukoliko ne uvidimo da on predstavlja jednu cjelinu i ukoliko ne shvatimo da nam je sudbina zajednička. Izbor je slijedeći:

ILI ĆEMO SVI PREŽIVJETI ILI NITKO".

KRAJ

IZ ŽIVOTA POZNATIH

UVRIJEĐENI MICHELANGELO

Jednog dana slavni talijanski kipar, slikar, graditelj i pjesnik Michelangelo Buonarroti (1475-1564), poznat po svom golemom stvaralačkom potencijalu i neobuzdanom individualizmu,

pođe papi Juliju II., ali ga jedan sekretar zaustavi i reče kako ga papa ne može primiti. Uvrijeđen tim postupkom, Michelangelo odgovori:

"Recite papi da će doći vrijeme kad će me htjeti primiti, ali to neće moći."

Nakon toga pobjegao je iz Rima ostavivši nedovršen papin portret.

ŽENA U HLAČAMA

Nakon duže šetnje po Parizu, jedna manekenka, koja je nosila najnoviji model Cardinovih hlača, dođe kreatoru i reče mu: "Jedva čekam da to svučem sa sebe. Pola Pariza misli da sam muškarac."

"Čemu se uzrujavaš", odgovori Cardin, "ona druga polovica vrlo dobro zna kojeg si roda."

DOBAR IZBOR

Kada je francuski državnik Sarrien dobio mandat za sastav nove vlade, pozvao je na dogovor u svoju rezidenciju najprisniji prijatelj, a među njima i znamenitog Georges-a Clemenceau-a (1841-1929). U toku razgovora s njim ušao je u salu poslužitelj s pićima i cigarama. Kućedomačin ponudi gosta riječima: "Izvolite, što želite?", na što dobije hitri odgovor. "Ministarstvo unutarnjih poslova!"

DOKAZIVANJE

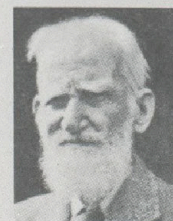

Depimirani svojim malim rastom, Aleksandar Makedonski (356-323. p. n. e.), jednom je prilikom rekao:

"Da sam normalan čovjek, vjerojatno ne bih osvajao svijet!"

ZAHVALNE ŽIVOTINJE

Slavni britanski komediograf irskog podrijetla George Bernard Shaw (1856-

1950) odlučio je u svojoj dvadeset petoj godini života postati vegetarijanac. Na brojna pitanja prijatelja zašto je izabrao vegetarijanstvo, odgovarao je ovako:

"Moj sprovod vjerojatno neće biti ni velik ni poseban, no lijep će pratiti povorka teladi, kozlića, junadi i janjaca u znak zahvalnosti što sam ih poštedio!"

TAJNA USPJEHA

Britanski državnik i pisac Benjamin Disraeli (1804-1881) bio je premijer za vrijeme kraljice Viktorije. Uživao je njezino veliko povjerenje, a na pitanje kako ga je stekao, odao je prijatelju svoju tajnu: "Pridržavam se vrlo jednostavnog pravila ponašanja. Ne protuslovim joj nikada, a zaboravljam vrlo često!"

PROROČANSTVO

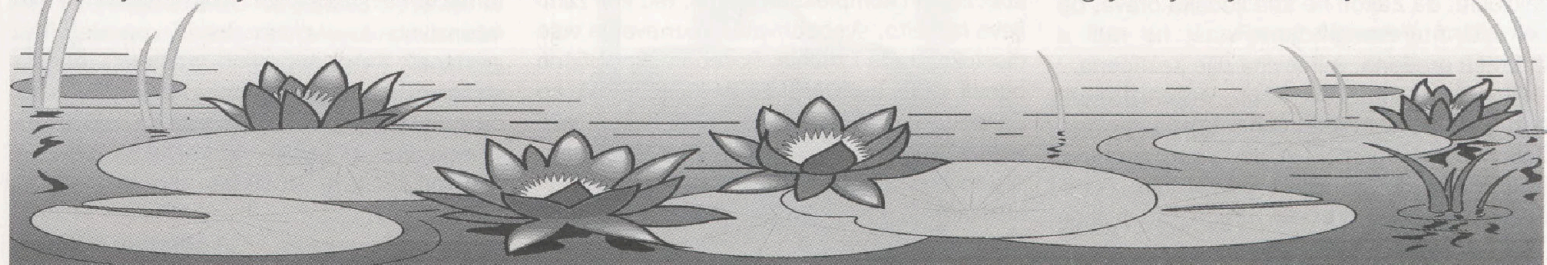
Francuski kralj Henrik IV. (1553-1610) jednom je prilikom dao išibati sina, kasnijeg kralja Luja XIII. jer je ubio vrapca. Kraljica Marija de Medici bila je zgranuta postupkom oca, na što je kralj odgovorio: "Gospodo, molite Boga da ja poživim, jer kad mene ne bude, sin će vas zlostavljati!" To se i obistinilo, jer je dvadeset godina kasnije kraljicu majku sin prognao i ona je umrla u Kölnu.

NAJBOLJA SMRT

Uoči dana svoje smrti, što su znali samo zavjerenici, rimski vojskovođa i državnik Gaj Julije Cezar (100.-44. p. n. e.) je bio na ručku kod Marka Lepida. Uzvanici su diskutirali o tome koja je smrt najljepša. Cezar, koji je upravo potpisivao neke dekrete, reče:

"Ona neočekivana!"

Ljepota za vrhunac ljeta

DVOSTRUKI DŽEPOVI

Ponekad i ljeti treba za poslovni sastanak obući nešto ozbiljno. No to ne mora uvijek biti i strogo. Ovo bež odijelo zanimljivih dvostrukih džepova bit će pravi izbor.

TRAPEZ HLAČE

Duge hlače s malo trapez završetkom i dalje su u modi. Bluzu-jaknicu rukavi koji se mogu produžiti ako se otkopčaju i odvrtu čine dvostruko upotrebljivom.

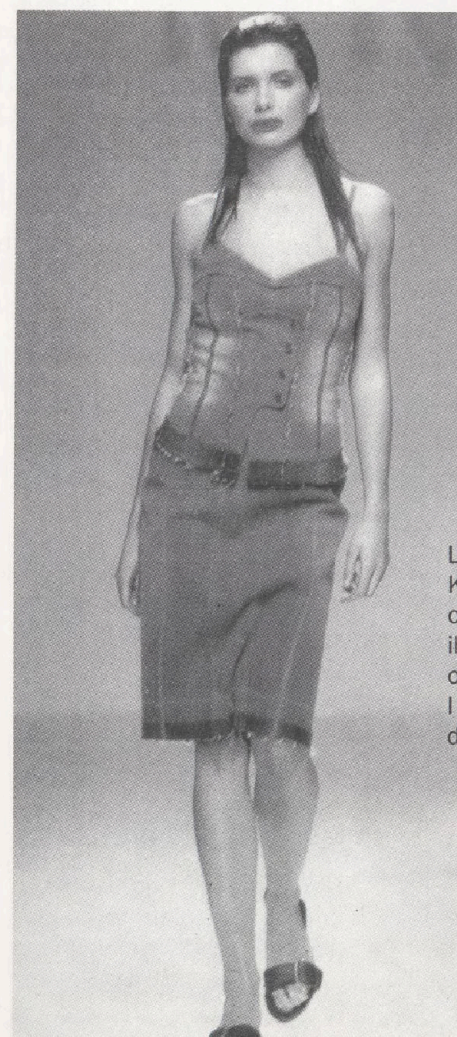

RETRO ŽENSTVENOST

Malo retro stila, reklo bi se na prvi pogled za ovu haljinu koja dopire do pola lista. Ženstvenost je naglašena prozirnim, lepršavim materijalom.

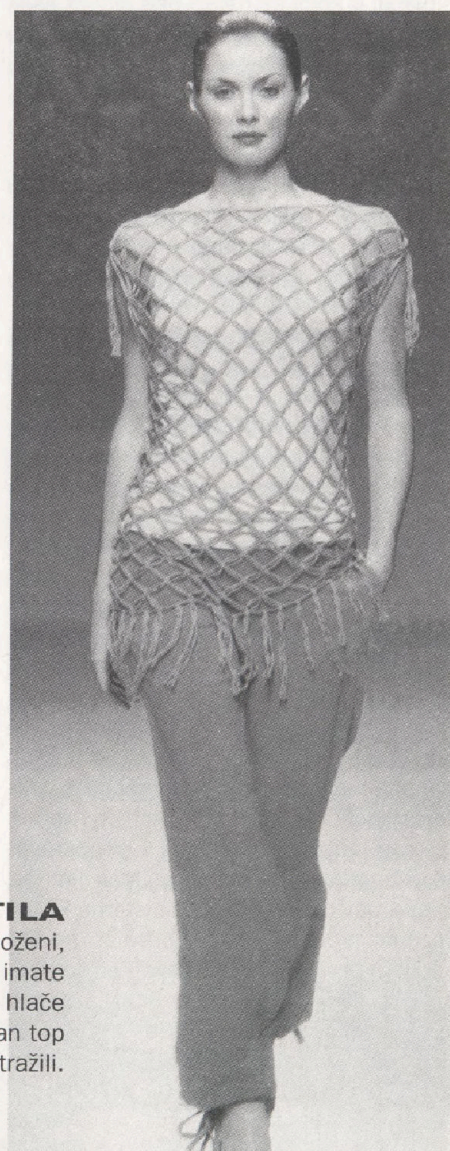
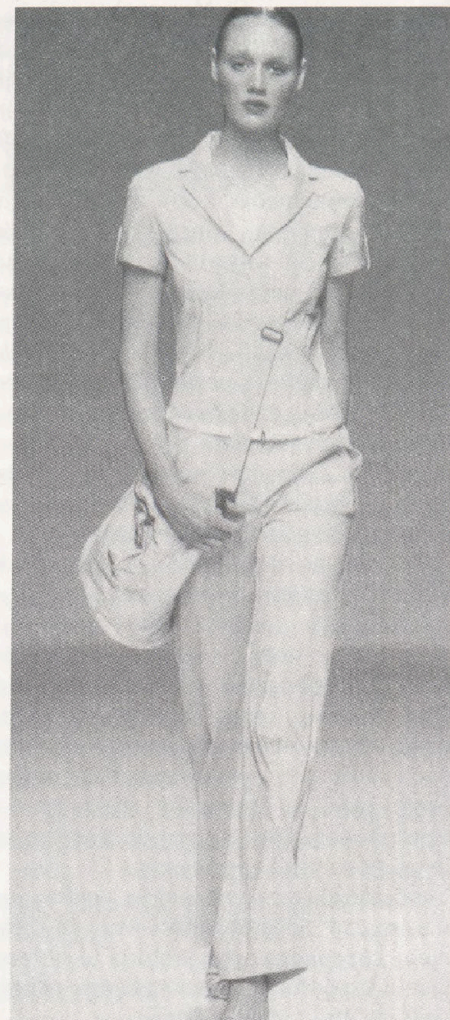
LJETO U KORZETU

Korzeti u svim mogućim varijantama moraju ovoga ljeta biti i u vašim ormarima. No, valja ih i pokazati jer zapravo glume top, poput ovog pomalo isprane smeđe boje. I suknja je malo "istrošena", dužine do pola koljena.

IGRA STILA

Ako ste trentovski raspoloženi, poigrajte se s onim što imate u ormaru. Vojničke hlače stegnute oko gležnja, običan top i malo mreže, upravo je ono što ste tražili.

VITA

DESET NAJVOĆKI

JABUKA - najprobavljivije voće, bogato dijetnim vlaknima, pektinom, koji smanjuje razinu kolesterola, kalijem i nizom drugih minerala, vitaminima B skupine i enzimima koji potiču razgradnju celulita

RIBIZ - voće za zdravu kožu i kosu, sadržava tvari koje potiču obnavljanje stanica. Bogat je izvor dijetnih vlakana i vitamina C - u 100 grama crnog ribiza ima 2,5 puta više vitamina C od preporučene dnevne količine!

SMOKVA - zbog velike količine voćnih kiselina ubrzava rad žuči i uništava bakterije u probavnom sustavu. Obiluje vitaminima A i C, željezom, kalcijem, kalijem, fosforom. Suhe smokve bogate su dijetalnim vlaknima.

BOROVNICA - poznati prirodni antibiotik, sadržava vitamine A i C, željezo, kalij, kalcij, fosfor, veliku količinu dijetnih vlakana i taninsku kiselinu koja smiruje crijevnu i želučanu sluznicu, zaustavljajući proljev.

MARELICA - šest zrelih plodova osigurava oko 75 posto potrebne dnevne količine betakarotena koji štiti kožu od sunca. Bogata je vitaminima A i C te kalijem, a sušene marelice obiluju dijetnim vlaknima.

LUBENICA - prirodni diuretik. Bogata je vitaminom A i C, kalijem, fosforom i dijetnim vlaknima. Pomaže obnavljanju kože i sluznice, blagotvorno djeluje na probavni i živčani sustav.

GROŽDE - obiluje kalijem, fosforom i vitaminima A i C te enzimima koji poboljšavaju metabolizam i probavu. Kožica bobice sadržava tvari koje sprječavaju nastanak krvnih ugrušaka i povećavaju razinu korisnog kolesterola.

MALINA - obiluje vitaminima A i C, kalijem, kalcijem, fosforom i dijetnim vlaknima nužnim za dobru probavu. Jača imunitet, pomažući u obrani organizma od virusa i bakterija.

ŠLJIVA - bogata je vitaminima B skupine, vitaminima A i C, kalijem, kalcijem, bakrom i fosforom. Sadržava pektin i celulozu, pa je dobra za probavu. Suhe šljive, bogate vlaknima, izvrsno su sredstvo protiv zatvora.

KRUŠKA - sadržava kalij, fosfor, vitamin C, vitamine B skupine i karoten (provitamin A koji organizam pretvara u vitamin A). Ubrzava probavu i detoksikaciju organizma.

GINEKOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE "MEDIC"

Prof. dr. Nisveta Alispahić
specijalista za ginekologiju i akušerstvo

U Ginekološkom savjetovalištu "Medic",
prof. dr. Nisveta Alispahić, možete
obaviti:

ginekološki pregled, kontrolu trudnoće, ispitivanje i liječenje neplodnosti, dijagnostiku (ultrazvuk, PAPA, kolposkopija, spermogram, test na trudnoću, pregled vaginalnog sekreta).

Ginekološko savjetovalište radi
ponedjeljkom, srijedom i petkom,
od 9 do 12 i 17 do 19 sati, a subotom po dogovoru.

Na telefone:
061/149-514 i 201-927
možete zakazati
posebno vrijeme
samo za vas.
Tuzla, Batva,
Ive Andrića br. 11

NAJMANJE 400 GRAMA NA DAN

Samo svakodnevan unos raznog voća, narančastog i crvenog voća (dakako, ne smije se zaboraviti ni povrće, osobito zelene boje) osigurat će nutrijente potrebne organizmu. Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) preporučuje najmanje pet serviranja voća (i povrća) na dan. Jedinica serviranja, ovisno o vrsti voća (odnosno povrća) može značiti dvije žlice, jednu šalicu, dva komada ili tridesetak grama. Jedinice serviranja za veliko voće (npr. lubenice, dinje, ananas) je jedna velika kriška, za voće srednje veličine (jabuka, banana, naranča) jedan komad, za sitno voće (šljive, kivi) dva komada, za bobičasto voće (npr. jagode, kupine maline) jedna puna šalicu za čaj, a za čisti voćni sok jedna čaša srednje veličine. Minimalni preporučeni dnevni unos voća (i povrća) je 400 grama. Ako rijetko ili gotovo nikad ne uzimate voće, promijenite prehranbene navike već danas! Dodajte voće uobičajenom doručku, u međuobroke i sitne zalogaje. Češće uživajte u svježom voću bez dodataka ili uz dodatak jogurta te u nezlađenim voćnim salatama i frappeima.

Prof. dr. Irena Colić-Barić, nutricionistica
(VEČERNJI LIST)

NAPITCI

VITAMINSKE BOMBE

Nema bolje vitaminske bombe koja ujedno rashlađuje organizam od zamamnih napitaka pripremljenih od svježeg voća! Nudimo vam nekoliko recepata za brzu i jednostavnu pripremu slasnog osveženja:

NAPITAK OD SMOKVE, NARANČE I GROŽĐA

- ogulite svježu smokvu i jednu naranču, očistite 100 grama grožđa od koštica i sitno nasjeckajte polovicu jezgre oraha. Pomiješajte u mikseru.

SOK OD MALINE I NARANČE

- 100 g lagano ohlađenih malina izmiksajte ili protisnite kroz fino sito te ih promiješajte s dvjema velikim žlicama svježeg iscijeđenog narančina soka i 100 ml mineralne vode.

NAPITAK OD LUBENICE I KUPINE

- pripremite 200 g lubenice (bez kore i koštica), 100 g kupina i dva sitna nasjeckana badema. Voće i bademe izmiješajte uz pomoć miksera.

SOK OD KIVIJA I NARANČE

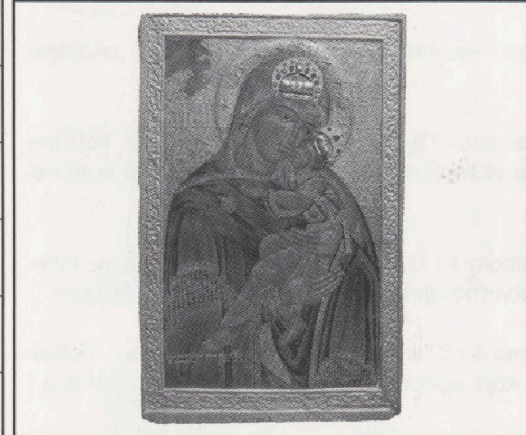
- ogulite jedan kivi i izmiksajte ga sa četiri velike žlice svježeg iscijeđenog narančina soka. Na to dodajte 120 ml mineralne vode. Stavite u rashlađene čaše i ukrasite metvicom.

SOK OD CRVENOG GREJPA I LIMETE

- svježe iscijeđen sok od jednog crvenog grejpa (do 100 ml) promiješajte s jednom žlicom soka od limete i 80 ml mineralne vode.

Glasnikova SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	NEPROFE- SIONALIZAM	ČEKAJATI NEŠTO	GLAZBENA KRATKA "TREMOLLO"	OZVEJDA NA TUJELU	ODRAZ, TRAG	STRUKA, ZVANJE	OSOBNA ZAMJENICA	OZNAKA ZA AUTOŠKOLU	GRAD NA JADRANU U ISTRI	GUNDULIĆ IVAN	STAROIND. MITOLOŠKO BOŽANSTVO	PRITOKA AMAZONA U BRAZILU	LUKA U IZRAELU	ORUĐE JAPANSKA SLIKARICA KORINA	PREDOVODNI- CI KOZAKH DRUŽINA	FRANCUSKI GRAMATIČKI ČLAN	JAPANSKI REŽISER KUROSAWA	PEČENA GLINA
ZNANOST O ČOVJEKU																		
NAJDUŽA UTRKA								GALERIJE SLIKA MORSKI PUZIC										
LATINSKI PRIJEDLOG			MIŽAK TEREN							MORSKA UVALA						ELEMENT IRIDIJ		
VODENI VALOVI			TRS					SEDSKA PODRUČJA PTICA LUNJA					GORKA TINKTURA POTPUNA			PODIGNUTI UZBUNU		
GLE, ENO				ŠIROKA ULICA POLJSKO Z. IME								STALAC IVAN CANKAR						
SMION POTHVAT						GRAD U SIBIRU				IVANOVA IMENJAKINJA NAJTAJNE SLOVO							OKRUGLO SLOVO MAKAR MALO	
PRITOKA DU- KAVA U BA- VARSKOJ					RUBAC ELISA								VRSTA MI- NERALA BLAGDAN BDM					
BANJA AUTO-OZNA- KA ZENICE			"MJEŠTO PEČATA"										RIMSKIM BROJEM PET		PTICA TRKACICA U TOJ MJEŠTO			
GLAZBENA OZNAKA ZA ALT		STRELJEŠTE ZGB. TVOR- NICA OBUČE											ATOMSKE SKUPINE U ORGAN. SPOJEVIMA					NEZNATNA RAZLIKA BOJE ILI TONA
VRJEDNO, MARLJIVO													TALIJANSKA GLUMICA SOFIJA					
KLIP CILINDRA PARNOG STROJA													ŠUMSKA KREDA				ITALIJA GRAD U SU- DANU NA NITU	
OBLAGATI NEŠTO SA SAMOTOM													DRUGI NA- ZIV ZA KINU					
UPITNA ZAMJENICA				"EAST"									GRAD I LUKA U JAPANU					
DIVLJA STEPSKA OVCA				DRŽAVA U PIRINEJIMA														
USKLJUK NE- STRPLJENJA			NEGACIJA POTPUNO RAZVIJENO			ČIN, DJELO	"VOLT- AMPER"	SPUŠTAJNE RAZINE MO- RSKE VODE	POKRAJ, PORED	PRIJATNI MIRISI	OZNAKA ZA RADIUS	IME GLU- MICE RINE	NEODJEVEN KAJKAVSKA UZREČICA			BONAPARTE NAPOLEON ISKUSNI BORAC		
ČETVRTI VOKAL		KRŠĆANSKA MOLITVA VRSTA LEPTIRA												"VOLT-AMPER- SEKUNDA"	GL. GRAD ALBANIJU			
RUJKA U ITALIJI, PRI- TOKA PADA						BLAGAJNIK OPERNI PJEVAČ CAMPANINI				PILA, ŽAGA ČUD, KA- RAKTER								
BOJNI OTROV							ST. IME LJUBLJANE						MAJJEVENI KOLAČ VRSTA JEDRENJAKA					PRIPAD- NIK MONGO- LSKOG PLEMENA
VRSTA SVIJENOG KOLAČA						GRAD U TANZANIJU VRSTA OBO- RINE						MANJE MOČVARE ELEMENT AKTINIJU					OZNAKA ZA SUMPOR ZEMLJIŠNE MJEŠTE	
TELEFO- NSKI ODZIV				RUJKA U PORTUGALU ELEMENT ERBU				SUHA KORI- TA U ARABIJU "SLIČNO"					MJERA ZA PAPIR ST. PERZU, NOVAČ					
POKAZNA ZAMJENICA			ANT. GRAD U ITALIJI NULA					MANJE ZD- RAVSTVENE USTANOVE SUMPOR										
DRUGI ROD								NAJNIŽI DIO U BRODSKOM TRUPU				VEOMA TVRDO KAMEN						

stuhli tuzla
VI.: Branimir Stuhli

Ul. Biskupjeva br. 60 • Tel.: ++387 35 283 930 • 061-10-10-13 • E-mail: stuhli@bih.net.ba

**VODA KOJA
SVE
POKREĆE**

A QUALITY PRODUCT OF
Pivara Tuzla

**Gospodarska
BANKA** Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 33 207-023, 207-022
Fax: 387 33 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 33 203-910
Fax.: 387 33 442-959

Foto Žunić Digital Foto Laboratorij

UZLA: 035/254-594
035/257-205
035/251-448
GRAČANICA: 061/772-282
TEŠANJ: 061/251-897
DOBOJ: 053/231-554

e-mail: zunio@inet.ba

MLIN
LJUBAČE

"HUSINSKI RUDAR" D.D.
LJUBAČE-TUZLA
75214 LJUBAČE-TUZLA

TEL./FAX : ++387 35 80 85 38, 80 85 39, 80 85 40 • E-mail: mlin@bih.net.ba

PrintCom
GRAFIČKI INŽENJERING

75000 Tuzla Rudarska 61
Tel.: ++ 387 35 282-000, 283-218
Fax: ++ 387 35 280-210
e-mail: printcom@bih.net.ba

Hrvatski Glasnik
GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Glasilo
Hrvatskog kulturnog društva
"Napredak" Župe Soli
List za kulturu i
društvena pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak, Tuzla • Ravnatelj: Petar Matanović • Glavni i odgovorni ured-
nik: Juraj Novosel • Lektor: Mr. Marica Petrović • Uredništvo: Petar Matanović, Juraj Novosel,
Marica Petrović, Martin Antunović, Romeo Knežević, Zvonko Bosankić, Radoslav Tomićić,
Fotografije: Martin Antunović, Petar Matanović, Juraj Novosel i Mato Dulabić • Adresa: Tuzla,
Kazan mahala 2 Tel/fax: 035-237-171 • Tehnička priprema, repro i štampa: "PrintCom" d.o.o.
Grafički inženjering Tuzla • Račun: 132-100-03108521-25 kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla - HKD
Napredak, Tuzla - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za
informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Na temelju Mišljenja Ministarstva
obrazovanja, nauke, kulture i sporta TPŽ broj 10/1-483-9/98., list Hrvatski glasnik je javno
glasilo, te prema članu 19. točka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - ne plaća
porez. • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju

CVJEČARA FLORAMI

Vam nudi veliki izbor rasade, saksija, žardinijera,
zemlje za cvijeće od 50 l, 20 l, 10 l, 6 l, 5 l, te zemlje u pakiranju
od 1kg iz vlastite proizvodnje pod nazivom FLORATRES,
režanog cvijeća, lončanica, svijeća, lampinjona, lukovica
svih vrsta, ruža sadnica i ukrasnog šiblja.
Sve to možete nabaviti uz najpovoljnije cijene u gradu
i dobiti stručne savjete.
Vaše je samo da dodete na MALU PIJACU i da se uvjerite u našu ponudu.
FRANJO BOSANKIĆ

TK

JAVNO PODUZEĆE
RADIO TELEVIZIJA
TUZLANSKOG KANTONA
Ul. Slatina br. 2 Tuzla

*ključ
uspjeha*

tuzlanska banka d.d.

PLIVA

Za sva vremena

**ŽIVOTNO OSIGURANJE
MOĆNO A OBROČNO**

CROATIA OSIGURANJE d.d.

tel: +387 39 839 100,
www.croatiaosiguranje.com, croatia-os.ljubuski@int.tel.hr

Javno-komunalno preduzeće
CENTRALNO GRIJANJE

TUZLA

Ul. Krečanska broj 1

75000 Tuzla

Bosna i Hercegovina

Tel: ++387 35 283 443

Fax: ++387 35 281 391

E-mail: cen.grt@bih.net.ba

PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

Trg heroja 10, 71000 Sarajevo

Tel. ++ 387 33 65 11 33, 65 39 29

Fax. ++ 387 33 65 39 86

e-mail: hoteltz@inet.ba
www.hotel tz.inet.ba

M. F. Fiska-15, Tuzla

tel./fax+387 35 250 050

marketing: +387 35 250 094 • turistička agencija: +387 35 238 801

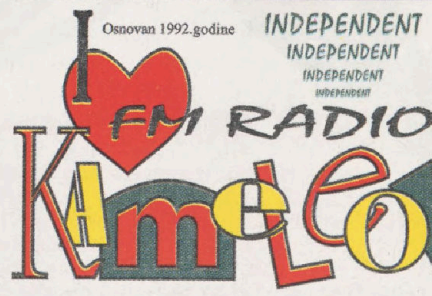
Osnovan 1992.godine

INDEPENDENT

INDEPENDENT

INDEPENDENT

INDEPENDENT

Marketing: 250-261, 250-262, 250263 <http://www.kameleon.delta.com.ba>
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba